

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอน สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาพิเศษโลกเขต 3 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้ การศึกษาค้นคว้าเป็นไปตามวัตถุประสงค์ ผู้ศึกษาจึงได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้อง

1.1 แนวคิดเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน

- 1.1.1 แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน
- 1.1.2 ความหมายและความสำคัญของการวิจัยในชั้นเรียน
- 1.1.3 รูปแบบที่ใช้ในการวิจัยในชั้นเรียน
- 1.1.4 กระบวนการวิจัยในชั้นเรียน
- 1.1.5 วิธีการและเครื่องมือในการวิจัยในชั้นเรียน
- 1.1.6 ประโยชน์ของการวิจัยในชั้นเรียน
- 1.1.7 ข้อจำกัดของการทำวิจัยในชั้นเรียน
- 1.1.8 บทบาทของครูกับการวิจัยในชั้นเรียน
- 1.1.9 การนำผลการวิจัยในชั้นเรียนไปใช้
- 1.1.10 การวิจัยในชั้นเรียนกับการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้

1.2 แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการทำวิจัยในชั้นเรียน

- 1.2.1 แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล
 - 1.2.1.1 ประสบการณ์การทำงาน
 - 1.2.1.2 วุฒิการศึกษา
 - 1.2.1.3 ความรู้ ความเข้าใจด้านการวิจัยในชั้นเรียน
 - 1.2.1.4 เจตคติต่อการทำวิจัยในชั้นเรียน
 - 1.2.1.5 ความฉลาดทางอารมณ์ (ด้านการตั้งใจในบรรลุเป้าหมาย)
- 1.2.2 แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยด้านการบริหารงาน
 - 1.2.2.1 วิสัยทัศน์ของผู้บริหาร
 - 1.2.2.2 การส่งเสริมสนับสนุนของผู้บริหาร
 - 1.2.2.3 การพัฒนาบุคลากร

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

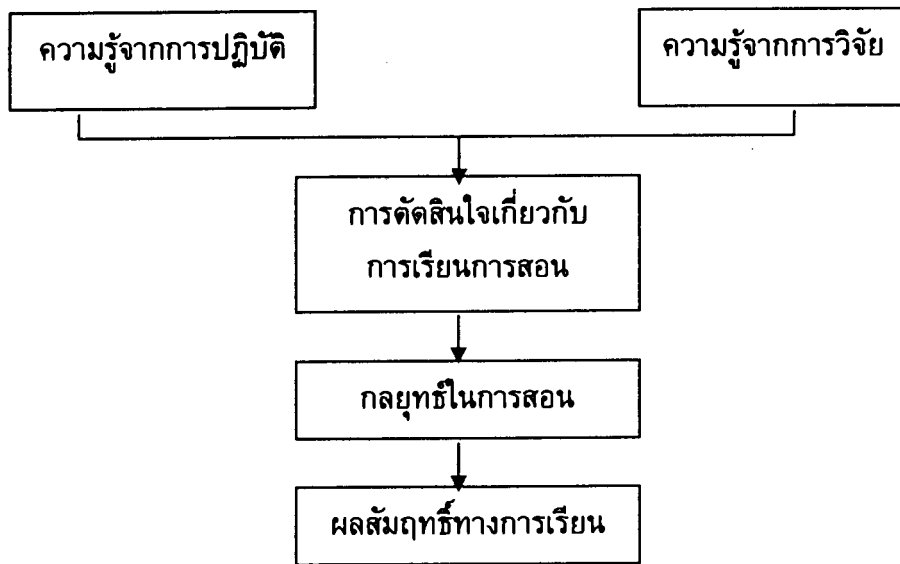
3. กรอบความคิดในการวิจัย

1. เอกสารที่เกี่ยวข้อง

1.1 แนวคิดเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน

1.1.1 แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน

การวิจัยเป็นกระบวนการเพื่อศึกษาหาคำตอบอย่างเป็นระบบ มีเหตุผล มีหลักเกณฑ์และมีทฤษฎีรองรับไม่ใช่การคาดเดา ซึ่งเป็นคำตอบที่เชื่อถือได้ในระดับหนึ่ง และยังเป็นที่ยอมรับทุกวงการในการหาคำตอบให้กับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เช่นเดียวกับในวงการการศึกษาที่ให้ความสำคัญกับการวิจัยมากขึ้น เช่น สนับสนุนให้ครูทำการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนของตนเอง มีการให้ความรู้เรื่องการวิจัยในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การอบรม คู่มือจัดทำเอกสารเผยแพร่ (ธำรง ชูทัพและคณะ, 2538 : 2) การวิจัยในชั้นเรียนเกิดจากแนวคิดพื้นฐาน คือ การบูรณาการวิธีการปฏิบัติงานกับการพัฒนาองค์ความรู้ที่เกิดจากการปฏิบัติโดยมีความสำคัญ คือ เป็นการพัฒนาหลักสูตรและการปรับปรุงวิธีการปฏิบัติงานเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนด้วยการวิจัย เป็นการพัฒนาวิชาชีพครู เป็นการแสวงความก้าวหน้าทางวิชาชีพครูด้วยการเผยแพร่ความรู้ที่ได้จากการปฏิบัติและเป็นการส่งเสริมความก้าวหน้าของการวิจัยทางการศึกษา (พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์, 2544 : 48) นอกจากนี้ วิรัช วรรณรัตน์ (2537 : 44) ยังได้กล่าวไว้ว่า การวิจัยในชั้นเรียน เป็นการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการเรียนการสอนในห้องเรียนเพื่อการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนทั้งในส่วนของหลักสูตร วิธีการสอน การจัดกิจกรรม สื่อ แบบฝึก รวมทั้งการวัดและประเมินผลเพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนาประสิทธิภาพการสอนและคุณภาพการเรียน ส่วนโสภณ นุ่มทอง (2534 : 88) กล่าวว่า การวิจัยในชั้นเรียนเป็นการศึกษาค้นคว้าที่มุ่งหาความจริงเกี่ยวกับการเรียนการสอนเพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาต่าง ๆ ในชั้นเรียน และส่งผลให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนบรรลุเป้าหมายยิ่งขึ้น จึงอาจสรุปได้ว่า จุดมุ่งหมายที่สำคัญของการวิจัยในชั้นเรียนก็คือ การพัฒนากลยุทธ์ในการสอน (teaching strategies) การที่ครูใช้กลยุทธ์ในการสอนที่ดีเหมาะสมกับผู้เรียน และสภาพแวดล้อมย่อมจะส่งผลถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และบรรลุเป้าหมายในการพัฒนานักเรียนในที่สุด ซึ่งผลของกลยุทธ์ในการสอนจะมีผลกระทบโดยตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ความสัมพันธ์ดังกล่าวสามารถแสดงเป็นแผนภูมิได้ดังนี้

แผนภูมิ 1 ผลกระทบของความรู้จากการปฏิบัติและจากการวิจัยที่มีต่อกลยุทธ์ในการสอน

เนื่องจากการวิจัยในชั้นเรียนเป็นการวิจัยเพื่อหากกลยุทธ์ในการสอน (teaching strategies) เพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาการเรียนการสอนในชั้นเรียนที่ตนเองรับผิดชอบอยู่ ดังนั้นประเด็นปัญหาเพื่อใช้ในการวิจัยในชั้นเรียนจึงเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในบริบทของการเรียนการสอน ในชั้นเรียนนั้นคือเป็นปัญหาที่เกี่ยวกับพฤติกรรมของครู พฤติกรรมของนักเรียน ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียน บริบทของการเรียนการสอน ตัวอย่างของประเด็นปัญหา เช่น

- การวางแผนการสอน
- การจูงใจให้นักเรียนสนใจที่จะเรียน
- การจัดชั้นเรียน
- พฤติกรรมเบี่ยงเบนของนักเรียน
- วิธีสอนแบบต่าง ๆ
- ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ
- การอ่านออกเสียงภาษาไทยไม่ชัด
- การให้ข้อมูลย้อนกลับ
- การใช้คำถาม
- การสอนกลุ่มย่อย
- การสอนเป็นรายบุคคล
- การสอนซ่อมเสริม
- การใช้สื่อ
- นวัตกรรมต่าง ๆ
- ทัศนคติที่ไม่ดีของนักเรียนต่อวิชาที่เรียน

1.1.2 ความหมายและความสำคัญของการวิจัยในชั้นเรียน

ความหมายของการวิจัยในชั้นเรียน

คำว่า “การวิจัยในชั้นเรียน” มีผู้นิยามไว้หลายประการ ได้แก่

ทิสนา แชมมณี (2540 : 5) ให้ความหมายว่า การวิจัยที่ทำในบริบทของชั้นเรียน และมุ่งนำผลการวิจัยมาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนของตนเป็นการนำกระบวนการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาครูให้ไปสู่ความเป็นเลิศและมีอิสระทางวิชาการ

สุวิมล สุวรรณเขตนิกม (2540 : 27) ได้ให้ความหมายของการวิจัยในชั้นเรียน คือ กระบวนการแสวงหาความรู้อันเป็นความจริงที่เชื่อถือได้ในเนื้อหาเกี่ยวกับการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้นักเรียนในบริบทของชั้นเรียน

ประวิต เอรารวรรณ์ (2542 : 3) ได้ให้ความหมายของการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนว่า เป็นการศึกษาค้นคว้าของครูซึ่งจัดว่าเป็นผู้ปฏิบัติงานในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหา (Problem solving) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหรือพฤติกรรมนักเรียนและคิดวิเคราะห์ (Critical thinking) เพื่อพัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอน

สุวิมล ว่องวาณิช (ทศนา แสงศักดิ์, 2543 : 74 อ้างอิงมาจากสุวิมล ว่องวาณิช, 2543 : 88) กล่าวว่า การวิจัยในชั้นเรียน สามารถใช้ได้หลายคำ ดังนี้

1. การวิจัยปฏิบัติการ (Action Research) ซึ่งเขียนเป็นคำกว้าง ๆ
2. การวิจัยในชั้นเรียน (Classroom Research) เป็นการเน้นสถานที่ที่ทำการวิจัยว่าเกิดขึ้นในชั้นเรียน เป็นการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนในชั้นเรียน
3. การวิจัยของครู (Teacher Research) ต้องการเน้นว่าผู้ทำวิจัยคือ ครู ซึ่งไม่บอกว่าการวิจัยที่ไหน แต่ชี้เป็นนัย ๆ ว่า ทำวิจัยในชั้นเรียน
4. การแสวงหาความรู้โดยตัวครูเป็นผู้สะท้อนผล (Self – Reflective Enquiry) การสะท้อนผลเป็นขั้นตอนสำคัญขั้นตอนหนึ่งของการวิจัยในชั้นเรียน
5. การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน (Classroom Action Research – C A R) เป็นการระบุชัดเจนว่า เป็นการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน

พิมพันธ์ เตชะคุปต์ (2543 : 48) ได้กล่าวถึง การวิจัยในชั้นเรียนว่า เป็นการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน (Classroom Action Research : CAR) หรือวิจัยในชั้นเรียน (Classroom Research : CR) โดยมีครูเป็นผู้ทำการวิจัยโดยใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ค้นคว้าเพื่อสร้างความรู้ใหม่ทางการศึกษาและสิ่งประดิษฐ์ใหม่ทางการศึกษา

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า การวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง กระบวนการแสวงหาความรู้อันเป็นความจริงที่เชื่อถือได้โดยใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ เพื่อแก้ปัญหาการจัดการจัดการเรียนการสอนหรือพฤติกรรมนักเรียน เพื่อมุ่งนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน

สอนของครูและเน้นการแก้ปัญหาต่าง ๆ ในชั้นเรียน สร้างความรู้ใหม่ทางการศึกษาหรือพัฒนาคุณภาพได้อย่างเหมาะสมเกิดประสิทธิผลและมีประสิทธิภาพสูงสุดในชั้นเรียน

ความสำคัญของการวิจัยในชั้นเรียน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (2542 : 16) มาตรา 24 (5) และมาตรา 30 ได้กล่าวถึงความสำคัญของการวิจัย คือ ให้สถานศึกษาพัฒนา กระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพรวมทั้งส่งเสริมให้ครูผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา

สุวัฒนา สุวรรณเขตนิคม (2538 : 6 - 7) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการวิจัยในชั้นเรียน ไว้ดังนี้

การทำกรวิจัยในชั้นเรียนนั้นจะช่วยให้ครูมีวิถีชีวิต ของการทำงานครูอย่างเป็นระบบ เห็นภาพของงานตลอดแนว มีการตัดสินใจที่มีคุณภาพ ก่อให้เกิดผลดีต่อวงการศึกษาและวิชาชีพครู อย่างน้อย 3 ประการ คือ

1. นักเรียนจะมีการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
2. วงการศึกษาจะมีข้อความรู้และ/หรือนวัตกรรมทางการจัดการเรียนการสอนที่เป็นจริงเกิดมากขึ้นอันจะเป็นประโยชน์ต่อครู
3. วิถีชีวิตของครูหรือวัฒนธรรมในการทำงานของครู จะพัฒนาไปสู่ความเป็นครูมืออาชีพ

กรมวิชาการ (2542 : 3) ให้ความเห็นว่า การวิจัยในชั้นเรียนมีความสำคัญ ดังนี้

1. เป็นการพัฒนาหลักสูตรและการปรับปรุงวิธีการปฏิบัติงานหรือพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนด้วยการวิจัย
2. เป็นการพัฒนาวิชาชีพครู
3. เป็นการแสดงความก้าวหน้าทางวิชาชีพครูด้วยการเผยแพร่ความรู้ที่ได้จากการปฏิบัติ
4. เป็นการส่งเสริม สนับสนุน ความก้าวหน้าของการวิจัยการศึกษา

ครุรักษ์ ภิรมย์รักษ์ (2543 : 5) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการวิจัยในชั้นเรียน ดังนี้

1. เป็นเครื่องมือสำคัญของครูในการพัฒนาชีวิตความเป็นครูไปสู่ความเป็นครูมืออาชีพ จะช่วยให้ครูเป็นนักแสวงหาความรู้และวิชาการใหม่ ๆ อยู่เสมอ ซึ่งจะช่วยให้ครูมีความรู้อย่างกว้างขวางและลุ่มลึก ทำงานอย่างมีเหตุมีผล สร้างสรรค์และเป็นระบบ
2. เป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาหลักสูตร และจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ทำให้งานของครูมีลักษณะเป็นพลวัตมีการเปลี่ยนแปลงเคลื่อนไหวไปข้างหน้า ไม่หยุดนิ่งอยู่กับที่เกิดนวัตกรรมที่ทันสมัย นำมาใช้ในการแก้ปัญหาการเรียนการสอนได้ทันที่

3. เป็นเครื่องมือสำคัญที่จรรโลงวิชาชีพครูให้มีความเข้มแข็งเป็นดั่งวงสี่ถึงความสำเร็จในการทำงานของครูได้อย่างเป็นรูปธรรมนั่นก็คือการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่พึงประสงค์ของผู้เรียนตามที่ครูต้องการและเป็นไปตามความคาดหวังของสังคม ทั้งตัวครูและผู้เรียน

สรรพ วรรณทร์ (2543 : 31) กล่าวว่า วิธีการพัฒนาวิชาชีพอย่างหนึ่ง คือการปรับกระบวนการเรียนการสอนของครูให้เป็นการดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ไปพร้อมกับการทำงาน

พิมพันธ์ เตชะคุปต์ (2544 : 48) ได้ให้ความสำคัญของการวิจัยในชั้นเรียนว่าการวิจัยในชั้นเรียน เกิดจากแนวความคิดพื้นฐาน คือ การบูรณาการวิธีการปฏิบัติงานกับการพัฒนาองค์ความรู้ที่เกิดจากการปฏิบัติโดยมีความสำคัญ ดังนี้

1. เป็นการพัฒนาหลักสูตรและการปรับปรุงวิธีการปฏิบัติงานเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนด้วยการวิจัย
2. เป็นการพัฒนาวิชาชีพครู
3. เป็นการแสดงความก้าวหน้าทางวิชาชีพครูด้วยการเผยแพร่ความรู้ที่ได้จากการปฏิบัติ

4. เป็นการส่งเสริมสนับสนุนความก้าวหน้าของการวิจัยทางการศึกษา

ดังนั้นสรุปได้ว่า การวิจัยในชั้นเรียนมีความสำคัญ คือ เป็นการพัฒนาวิชาชีพและพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนโดยแสวงหานวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้ให้เหมาะสมกับผู้เรียนเพื่อแก้ ปัญหาการเรียนการสอนและพฤติกรรมต่างๆ ของผู้เรียนได้ตรงตามศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคน

1.1.3 รูปแบบที่ใช้ในการวิจัยในชั้นเรียน

วัลลภ กันทรัพย์ (2534 : 113) ได้จำแนกรูปแบบการวิจัยในโรงเรียนเป็น 5 รูปแบบ คือ

1. การวิจัยสำรวจเป็นการวิจัยเพื่อหาคำตอบโดยไม่กำหนดกฎเกณฑ์อะไรมากมายนัก เป็นการสำรวจประเด็นที่อยากรู้แล้วออกแบบเป็นคำตอบ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็นการศึกษาลักษณะความเป็นจริงตามสถานภาพในเรื่องต่าง ๆ เพื่อมุ่งรวบรวมข้อมูลและรายงานลักษณะที่มีอยู่ในสภาพการณันั้น ๆ เช่น สำรวจทัศนคติของนักเรียน สำรวจอาชีพผู้ปกครอง สำรวจโรงเรียน สำรวจชุมชนและสำรวจปัญหาการเรียนการสอน

2. การวิจัยหาความสัมพันธ์ เป็นการศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆ ตั้งแต่ 2 ตัวขึ้นไป เช่น ศึกษาวิธีสอนของครูกับผลการเรียนของนักเรียน หรือศึกษาผลลัพธ์ในการเรียนกับเจตคติต่อการเรียนของนักเรียน เป็นต้น

3. การวิจัยเปรียบเทียบ มีลักษณะคล้ายสองแบบแรก ในช่วงสภิตินั้นการวิจัยเปรียบเทียบหาความสัมพันธ์เป็นการแสดงว่าตัวแปร 2 ตัวสัมพันธ์กันหรือไม่ มีอิทธิพลต่อกันหรือไม่ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็นการศึกษาเหตุและผลทางการศึกษาในกรณีที่ไม่สามารถศึกษาด้วยการทดลอง เช่น การศึกษาว่าอะไรเป็นสาเหตุให้นักเรียนสอบตกซ้ำชั้น การศึกษาสาเหตุที่ทำให้นักเรียนทะเลาะวิวาท

4. การวิจัยแบบทดลอง เป็นการวิจัยทดลองแบบหุนตะเภา โดยกำหนดกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง การวิจัยแบบนี้ทางสังคมศาสตร์จะมีจุดอ่อนมากเกี่ยวกับการควบคุมตัวแปร เพราะมนุษย์ไม่เหมือนกับสัตว์อื่น ๆ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าผู้วิจัยสามารถกำหนดค่าต่าง ๆ ของตัวแปรอิสระได้ตามต้องการ แล้วศึกษาผลที่เกิดขึ้นกับตัวแปรตาม

5. การวิจัยเชิงทดลองและพัฒนาเป็นการวิจัยที่ใช้เด็กกลุ่มเดียวไม่ต้องไปเปรียบเทียบวิธีสอนแบบดั้งเดิมกับวิธีสอนใหม่ คิดวิธีสอนแบบใหม่มาแล้วพัฒนาวิธีสอนแบบใหม่ เมื่อสอนเสร็จแล้วสำรวจดูความเข้าใจดูพื้นฐานปัญหาเอามาปรับปรุงใหม่สอนเด็กกลุ่มเดิมในบทเรียนต่อไปประยุกต์ไปเรื่อย ๆ

กองวิจัยการศึกษา (2535 : 2 - 19) ได้เสนอรูปแบบของการวิจัยในโรงเรียน โดยได้กำหนดกระบวนการของการวิจัยที่สำคัญไว้ 5 ขั้นตอน คือ

1. ศึกษาสภาพปัญหาทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ เพื่อหาลักษณะของปัญหา และนำมาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการศึกษาหรือเปรียบเทียบผลของการใช้นวัตกรรม การศึกษาในภายหลัง

2. การออกแบบนวัตกรรม ในด้านต่อไปนี้

2.1 โครงสร้าง/ส่วนประกอบ เช่น นวัตกรรมนี้ควรประกอบด้วย คู่มือครู กิจกรรมและสื่อ เครื่องมือวัดพฤติกรรม แบบทดสอบ เป็นต้น

2.2 ลักษณะของนวัตกรรม เช่น บอกที่มาของแนวคิด/ ทฤษฎีที่นำมาพัฒนา บอกถึงลักษณะของนวัตกรรม สื่อ และเครื่องมือที่ใช้ เป็นต้น

2.3 ลักษณะการนำไปใช้ เช่น มีการอบรมครู มีการวัดหรือทดสอบนักเรียน ก่อนและหลังการใช้ช่วงเวลาประมาณ 1 ภาคเรียน เป็นต้น

3. การสร้างหรือพัฒนานวัตกรรม ตามแนวหรือกรอบของรูปแบบนวัตกรรมที่กำหนดไว้

4. การทดลองแบ่งเป็น 2 ระยะ คือ

4.1 การนำนวัตกรรมไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างขนาดเล็กเพื่อตรวจสอบคุณภาพของตัวนวัตกรรม เพื่อการปรับปรุงในแต่ละส่วน เช่น การลำดับขั้นตอนของเนื้อหาวิชา ความเป็นไปได้ของกระบวนการ ความถูกต้องของเนื้อเรื่องความเหมาะสมกับสถานการณ์จริง เป็นต้น

4.2 การนำไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในสถานการณ์จริง เป็นการทดลองเพื่อหาประสิทธิภาพและประสิทธิผลของนวัตกรรมนั้น เพื่อการพัฒนาต่อไป

5. การประเมินผล ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยเทคนิควิธีเดียวกันกับการศึกษาสภาพปัญหา การเก็บข้อมูลทำเป็นระยะๆ ในระหว่างการทดลอง และเมื่อจบสิ้นการทดลอง แล้วข้อมูลที่ได้นี้จะนำมาศึกษาเปรียบเทียบกับข้อมูลพื้นฐานก่อนใช้นวัตกรรมเพื่อเป็นข้อสรุปและยืนยันประสิทธิภาพของนวัตกรรมนั้น ถ้าผลการทดลองสามารถลดหรือแก้ปัญหาได้ก็แสดงว่านวัตกรรมนั้นมีคุณค่าและ นำไปขยายผลได้โดยการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ต่อไป

จะเห็นได้ว่า รูปแบบการวิจัยในโรงเรียนเป็นการวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนการสอนโดยมีลักษณะที่สำคัญคือ 1) เพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ของการแก้ปัญหาหรือพัฒนาระดับคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียน 2) เพื่อศึกษาแนวทางหรือนวัตกรรมที่จะสามารถแก้ปัญหาหรือช่วยยกระดับคุณภาพการเรียนการสอน 3) เพื่อนำนวัตกรรมที่เหมาะสมมาพัฒนาและทดลองใช้ตามกระบวนการวิจัย

1.1.4 กระบวนการวิจัยในชั้นเรียน

กระบวนการวิจัย ประกอบด้วย การวางแผนวิจัย (Planning) ปฏิบัติตามแผน (Acting) เก็บรวบรวมข้อมูล (Observing) และสะท้อนความรู้ ข้อค้นพบ ข้อสังเกต (Teflecting) หรือเรียกย่อๆ ว่า กระบวนการ PAOR กระบวนการวิจัยในชั้นเรียนมีการดำเนินการเป็นขั้นตอน โดยยึดหลักการทางวิทยาศาสตร์ ดังนี้

1. การสำรวจและวิเคราะห์ปัญหาการเรียนการสอน การวิจัยในชั้นเรียนจะต้องเริ่มต้นด้วยการมองปัญหาของเรื่องที่จะวิจัยอย่างชัดเจนเพราะการมองเห็นปัญหำนำไปสู่ความต้องการในแก้ไขปรับปรุงหรือการพัฒนาและความต้องการ นี้จะนำมากำหนดเป็นวัตถุประสงค์ของการวิจัยผู้วิจัยจะสามารถมองปัญหาการเรียนการสอนในรายวิชาที่ตนรับผิดชอบ ได้อย่างชัดเจนโดยทำการสำรวจข้อบกพร่องนำมาวิเคราะห์หาสาเหตุและความต้องการในการแก้ปัญหาให้ตรงกับสาเหตุนั้นๆ แล้วเขียนออกมาในรูปวัตถุประสงค์ของการวิจัย การดำเนินการในขั้นตอนที่ 1 จะทำให้สามารถกำหนดปัญหาการเรียนการสอนได้อย่างเฉพาะเจาะจงและชัดเจน และสามารถกำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ด้วย

2. การศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เมื่อได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยแล้วก็ควรศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง กับเรื่องที่จะทำการ วิจัยนั้นว่ามีอยู่ก่อนแล้วอย่างไรบ้าง การศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องช่วยครู อาจารย์ในเรื่องต่อไปนี่

- 1) มองปัญหาที่จะทำวิจัยได้ชัดเจนยิ่งขึ้น
- 2) ได้แนวคิดความรู้พื้นฐานตลอดจนทฤษฎีต่างๆที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่จะ

ศึกษา

- 3) เห็นแนวทางในการศึกษาปัญหา

4) สามารถอธิบายปัญหาโดยเฉพาะการกำหนดขอบเขตการวิจัยและสามารถอธิบายตัวแปรที่จะศึกษา

5) สามารถตั้งสมมติฐานได้อย่างสมเหตุสมผล

6) เลือกเทคนิคการสุ่มตัวอย่างได้เหมาะสม

7) เลือกเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลได้ถูกต้อง

8) เลือกวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลได้อย่างเหมาะสม ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยจะได้เทคนิคในการแก้ปัญหาที่สอดคล้องกับหลักการทฤษฎี หรืองานวิจัยที่มีผู้ศึกษาไว้แล้ว

3. การพัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอนนวัตกรมเป็นรูปแบบหรือวิธีการเรียนการสอนที่ครูอาจารย์พัฒนาขึ้นมาเพื่อแก้ปัญหาในการเรียนการสอนหรืออาจนำรูปแบบและวิธีการสอนที่ทำไว้แล้วมาปรับปรุงให้เหมาะสมกับสภาพปัญหาที่ต้องการแก้ไข เช่น สื่อการเรียนการสอน บทเรียนโปรแกรมชุดการสอนคู่มือครู ฯลฯ ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัย จะได้นวัตกรรมที่คาดว่าจะมีคุณภาพเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการแก้ปัญหา

4. การสร้างและพัฒนาเครื่องมือเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจะใช้เครื่องมือชนิดใดขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการวิจัยและตัวแปรที่จะวัด เช่น แบบทดสอบใช้วัดตัวแปรเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบสอบถามใช้วัดตัวแปรเกี่ยวกับความจริง ความคิดเห็น ความรู้สึก แบบสังเกตใช้วัดตัวแปรเกี่ยวกับพฤติกรรมต่างๆ ลักษณะการปฏิบัติ สภาพแวดล้อม บรรยากาศการเรียนการสอน ฯลฯ ซึ่งผู้วิจัยจำเป็นต้องศึกษาเครื่องมือแต่ละชนิดทั้งในด้านลักษณะของเครื่องมือวัดวิธีการสร้างข้อดีและข้อจำกัดของเครื่องมือแต่ละชนิดซึ่งเครื่องมือวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นหรือที่ผู้อื่นสร้างไว้แล้วจะต้องมีการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ เช่น ความตรง (validity) ความเชื่อมั่น (reliability)

5. การทดลอง การรวบรวม การวิเคราะห์ และสรุปผล การวิจัย เมื่อผู้วิจัยสร้างนวัตกรรมและเครื่องมือวัดแล้วขั้นตอนต่อไป คือ นำนวัตกรรมนั้นไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่างและเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อทำการวิเคราะห์ตามแนวทางที่กำหนดไว้ผู้วิจัยควรจัดทำปฏิทินปฏิบัติงานกำหนดระยะเวลาของการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนไว้

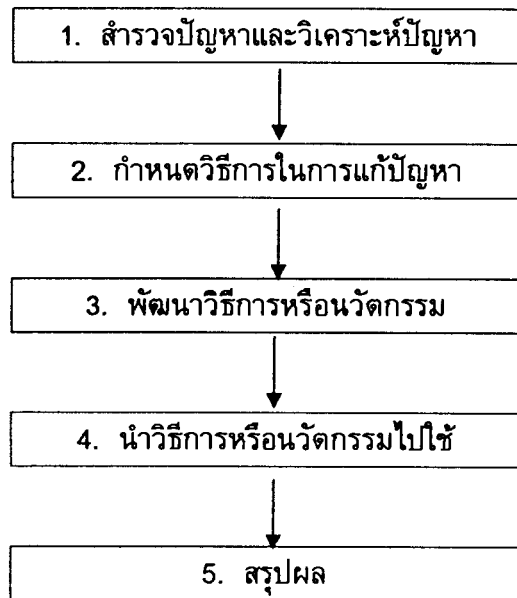
6. การเขียนรายงานการวิจัย เป็นการรายงานการทำวิจัย เริ่มตั้งแต่การวิเคราะห์และสำรวจปัญหา การพัฒนานวัตกรรม การทดลองใช้ การวิเคราะห์ผลสรุปผลอภิปราย และเสนอแนะเป็นการเสนอสิ่งที่ได้ศึกษาค้นคว้าอย่างเป็นระบบเพื่อรายงานผลการศึกษาให้ผู้อื่นทราบเพื่อการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมและนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการเรียนการสอนและพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป

กระบวนการวิจัยในชั้นเรียน หรือขั้นตอนของการดำเนินการวิจัยในชั้นเรียนมีผู้เสนอความเห็นไว้หลากหลายซึ่งโดยส่วนใหญ่จะเป็นกระบวนการที่เป็นระบบและต่อเนื่อง ดังเช่น เทียมจันทร์ พาณิชผลินไชย (2539 : 12 - 14) ได้กล่าวถึงกระบวนการวิจัยในชั้นเรียนว่ากระบวนการในการดำเนินงานอย่างถูกต้องและกะทัดรัด เพื่อการทำวิจัยจะได้เกิดความมั่นใจ

และทำให้การวิจัยดำเนินไปสู่จุดหมายที่ตั้งไว้ กระบวนการวิจัยจึงประกอบด้วยขั้นตอนสำคัญคือ

1. ชั้นเลือกหัวข้อที่จะทำการวิจัย
2. ชั้นกำหนดประเด็นหรือการกำหนดปัญหาในการวิจัย
3. การตั้งสมมุติฐาน ซึ่งชั้นนี้มีความสำคัญมากอีกชั้นหนึ่ง เพราะการตั้งสมมุติฐานจะบอกทิศทางของการวิจัยว่าจะเป็นไปในทิศทางใด
4. การออกแบบการวิจัย เป็นการวางแผนขั้นต้นว่าจะดำเนินการวิจัยอย่างไร
5. ชั้นรวบรวมข้อมูล
6. ชั้นการวิเคราะห์ข้อมูลและแปลความหมาย
7. ชั้นเสนอรายงานผลการวิจัย เป็นการสรุปผลการวิจัยว่าได้ข้อค้นพบอะไรบ้าง

กรมวิชาการ (2542 : 7) ได้เสนอกระบวนการทำวิจัยในชั้นเรียนในลักษณะของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ซึ่งมีกระบวนการวิจัย ดังแสดงในแผนภูมิ 2 ต่อไปนี้

แผนภูมิ 2 กระบวนการทำวิจัยในชั้นเรียน

ประวิต เอราวรรณ์ (2542 : 5) ได้อธิบายกระบวนการทำวิจัยในชั้นเรียนไว้

4 ขั้นตอน คือ

1. การสำรวจสภาพการปฏิบัติงาน (Reconnaissance)

เป็นขั้นตอนของการสำรวจสภาพการปฏิบัติงานของครูว่า มีปัญหาอะไรบ้าง แล้ววิเคราะห์ว่าปัญหาเหล่านั้นมีสาเหตุมาจากอะไร และจะสามารถปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขสภาพการปฏิบัติงานในส่วนใดได้บ้าง ซึ่งครูสามารถสำรวจได้จากกิจกรรมการเรียน การสอนพฤติกรรมนักเรียน สภาพแวดล้อมและบริบทต่าง ๆ ของโรงเรียน การสำรวจและวิเคราะห์ปัญหาดังกล่าว จะนำไปสู่การเข้าใจปัญหาอย่างชัดเจนและสามารถจัดลำดับความสำคัญของปัญหาและกำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้

2. การวางแผน (Planning)

เป็นขั้นตอนสำหรับกำหนดวัตถุประสงค์ กำหนดวิธีการและวางแผนเพื่อลงมือปฏิบัติ (Action) ในการค้นหาคำตอบหรือพัฒนานวัตกรรม และการแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงสภาพการปฏิบัติงานที่เป็นปัญหา

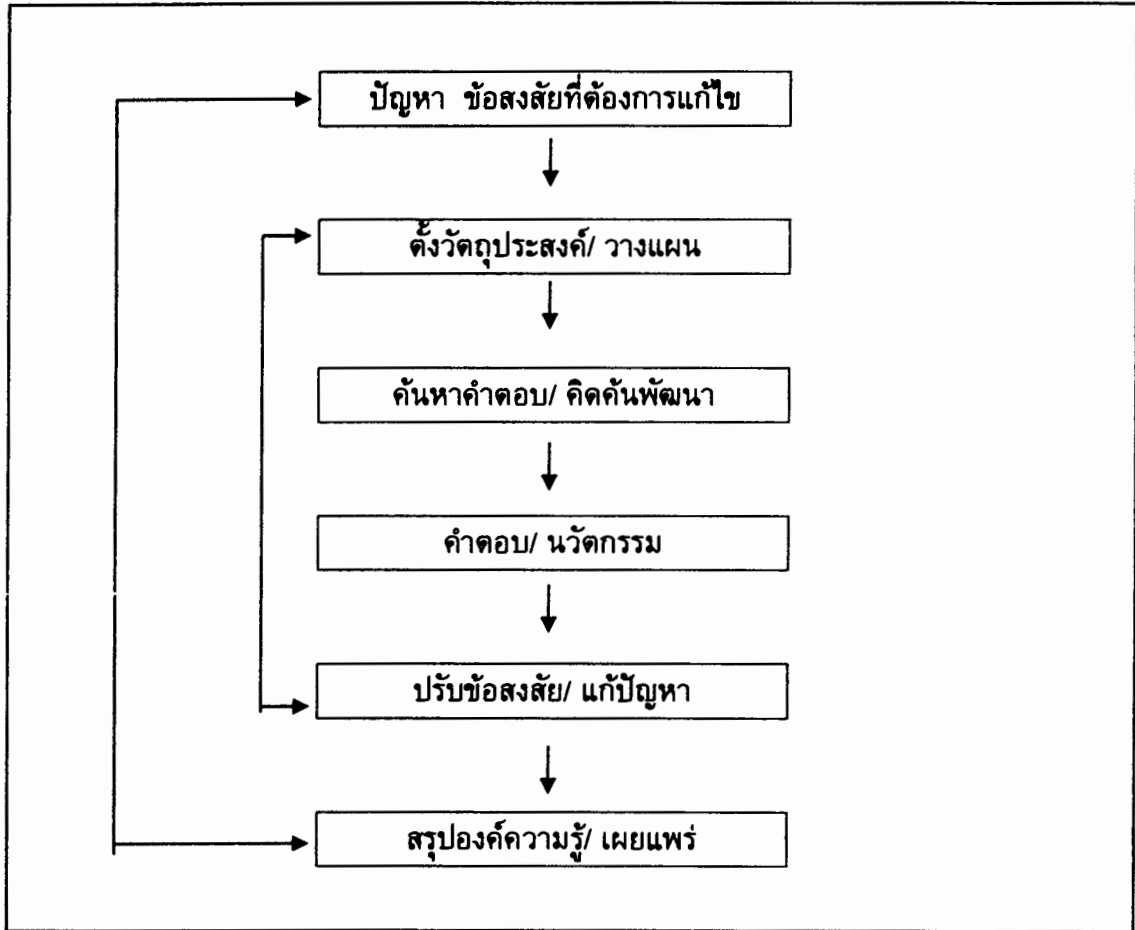
3. การลงมือปฏิบัติ (Action)

เป็นขั้นตอนการปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้

4. การสะท้อนผลการปฏิบัติ (Reflection)

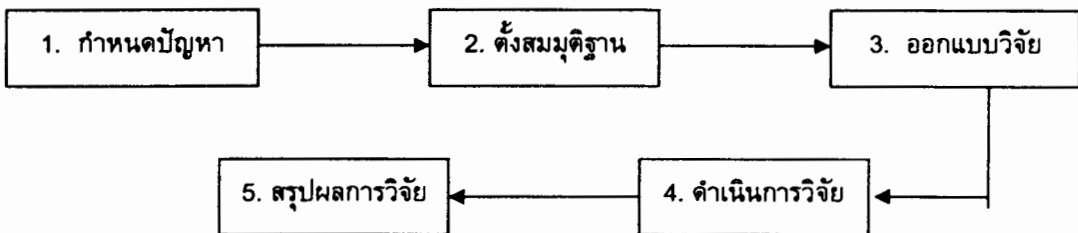
หลังจากที่มีการปฏิบัติเพื่อแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาตามแผนจนปรากฏผลแล้ว นักวิจัยต้องมีการสะท้อนผลการปฏิบัติว่ามีสิ่งใดที่เกิดขึ้นหรือเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาไปบ้างเพื่อสรุปผลและวางแผนปรับปรุงใหม่หรือแก้ปัญหาใหม่ต่อไป

จากกระบวนการดังกล่าวจะเห็นว่าการทำวิจัยในชั้นเรียนมุ่งที่จะแสวงหาคำตอบหรือพัฒนานวัตกรรมควบคู่ไปกับการนำเอาคำตอบหรือนวัตกรรมนั้นไปใช้แก้ปัญหาที่ครูกำลังประสบอยู่ซึ่งเป็นวงจรต่อเนื่องไม่สิ้นสุดครูจึงสามารถปรับประยุกต์ให้เข้ากับการทำงานปกติของตนเองได้ ดังนั้นการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูไม่ใช่การเริ่มต้นทำงานชิ้นใหม่แต่เป็นการวิเคราะห์ วางแผนและจัดระบบการทำงานเดิมของครูให้เป็นกระบวนการทำงานที่เป็นการวิจัยในชั้นเรียนไปด้วย ซึ่งวงจรการทำวิจัยในชั้นเรียน มีดังนี้ (ประวิต เอราวรรณ์, 2542 : 6)

แผนภูมิ 3 วงจรการทำวิจัยในชั้นเรียน

พิมพันธ์ เดชะคุปต์ (2544 : 49) ได้กล่าวถึง กระบวนการที่ใช้ในการวิจัยในชั้นเรียนหรือวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน คือ วิธีการทางวิทยาศาสตร์ (Scientific method) ซึ่งเป็นวิธีการที่มีระบบ มีขั้นตอน ดังแสดงในแผนภูมิ 4 ดังนี้

แผนภูมิ 4 ขั้นตอนของกระบวนการวิจัยในชั้นเรียน

สุวิมล ว่องวานิช (2543 : 91) ได้อธิบายข้อแตกต่างของการวิจัยในชั้นเรียนกับการวิจัยทางด้านวิชาการ ไว้ว่า นักวิจัยในชั้นเรียนและนักวิจัยวิชาการต่างแสวงหาความรู้ในการพัฒนาการเรียนการสอนเหมือนกัน มีการเก็บข้อมูลเหมือนกัน แต่นักวิจัยในชั้นเรียนจะเล่นบทผู้สังเกต ในขณะที่นักวิจัยนักวิชาการเล่นบทผู้แสดง ผู้ที่เล่นบทบาทนักวิจัยนักวิชาการมุ่งสร้างองค์ความรู้ทางทฤษฎีและนำไปใช้สรุปอ้างอิง มีการตีพิมพ์เผยแพร่ในบทความวารสารทางวิชาการ ส่วนนักวิจัยในชั้นเรียนเล่นบทผู้ปฏิบัติงานด้านการสอนในชั้นเรียน มุ่งเน้นการหาวิธีการพัฒนาผู้เรียน โดยไม่ได้วางเป้าหมายไว้ว่าจะทำวิจัยเพื่อสร้างข้อความรู้หรือเผยแพร่ความรู้ในบทความทางวิชาการ

ตาราง 1 ความแตกต่างระหว่างการวิจัยในชั้นเรียนกับการวิจัยด้านวิชาการ

ประเด็น	การวิจัยชั้นเรียน	การวิจัยทางด้านวิชาการ
1. เป้าหมาย	- มุ่งสร้างความรู้เฉพาะเพื่อใช้ในห้องเรียนของครูผู้วิจัย	- มุ่งสร้างความรู้ทั่วไป ซึ่งสามารถสรุปอ้างอิงได้
2. ผู้วิจัย	- ดำเนินการโดยครูผู้สอนในห้องเรียน มีลักษณะการวิจัยแบบร่วมมือ	- ดำเนินการโดยนักวิชาการ หรือนักการศึกษาที่ได้ได้ปฏิบัติงานในห้องเรียน
3. วงจรของการวิจัย	- ใช้วงจรการวิจัยแบบ PAOR (Plan, Act, Observe, Reflect) โดยขั้นตอน Reflect (สะท้อนกลับ) เป็นขั้นตอนที่เด่นทำให้การวิจัยแบบนี้ต่างจากการวิจัยอื่น	- ใช้วงจรการวิจัยแบบกำหนดปัญหา ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ออกแบบการวิจัย กำหนดประชากร กลุ่มตัวอย่าง สร้างเครื่องมือ เก็บข้อมูล
4. วิธีการวิจัย	- ไม่เน้นการกำหนดกรอบแนวคิดทฤษฎี แต่ใช้ประสบการณ์ของผู้สอน ไม่เน้นแบบแผนการวิจัยมาก ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพมากกว่าเชิงปริมาณ	- ยึดแบบแผนการวิจัย การออกแบบการวิจัย การวิจัยที่รัดกุม มีการกำหนดกรอบแนวคิด ทฤษฎี และพัฒนาทฤษฎี ใช้การวิจัยเชิงปริมาณมากกว่า
5. การกำหนดวิธีการแก้ไขปัญหาในห้องเรียน (solution)	- ใช้วิธีการเชิงอัตวิสัย (subjective) โดยอาศัยประสบการณ์ของครูผู้วิจัย แต่จะใช้วิธีการเชิงปรนัยในการตรวจสอบผลการวิจัย	- อิงทฤษฎีหรือมีผลการวิจัยรองรับ

ตาราง 1 (ต่อ)

ประเด็น	การวิจัยชั้นเรียน	การวิจัยทางด้านวิชาการ
6. กลุ่มเป้าหมายที่ต้องการทำวิจัย	- นักเรียนในห้องเรียนอาจเป็นรายคนหรือรายห้อง	- กลุ่มนักเรียนที่เป็นตัวแทนประชากร
7. ข้อมูลวิจัย	- ครูเป็นผู้เก็บข้อมูล ใช้วิธีการสังเกต หลักฐานแสดงพฤติกรรมของผู้เรียน ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ	- อาจใช้วิธีการเก็บข้อมูลแบบเดียวกับ การวิจัยในชั้นเรียนแต่โอกาสใกล้ชิดกับแหล่งข้อมูล (นักเรียน) จะมีน้อย
8. การวิเคราะห์	- ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา ไม่เน้นการวิเคราะห์ด้วยสถิติขั้นสูง	- ส่วนใหญ่ใช้การวิเคราะห์ทางสถิติขั้นสูง เน้นการสรุปอ้างอิง
9. การอภิปราย แปลความหมาย จากข้อค้นพบ จากการวิจัย	- ครูนักวิจัยและเพื่อนครูจะมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การวิจัยร่วมกัน มีการถกอภิปรายถึงวิธีการแก้ปัญหาที่ใช้และผลที่เกิดขึ้น	- นักวิจัยอภิปรายภายใต้กรอบทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัยและใช้ความคิดเห็นของนักวิจัยประกอบการอภิปราย
10. ช่วงเวลาในการทำวิจัย	- ทำเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอน และทำอย่างรวดเร็ว เพื่อให้สามารถทดลองใช้ผลตามแนวทางที่ครูนักวิจัยตัดสินใจจะใช้	- เป็นนักวิจัยที่เฝ้าสังเกตหรือเก็บข้อมูลอยู่ห่าง ๆ แม้จะมีโอกาสเข้าไปทำในห้องเรียน แต่ก็จะเป็นช่วงสั้น เมื่อทำเสร็จก็ถอยห่างออกมาวางแผนการวิจัยอาจต้องใช้เวลา นานกว่าการวิจัยในชั้นเรียน
11. การนำผลการวิจัยไปใช้	- นำผลไปใช้แก้ปัญหาในห้องเรียนทันที และตรวจสอบผลที่เกิดขึ้น ไม่เน้นการตีพิมพ์เผยแพร่เป็นบทความวิชาการ	- ผลการวิจัยอาจไม่ได้นำไปใช้ในทางปฏิบัติจริง แต่อาจมีการตีพิมพ์เผยแพร่เป็นบทความวิจัยหรือบทความทางวิชาการ

จึงสรุปได้ว่า กระบวนการทำวิจัยในชั้นเรียนมีการดำเนินการเป็นขั้นตอนโดยยึดหลักการทางวิทยาศาสตร์เป็นวิธีการที่มีระบบ และเป็นขั้นตอนซึ่งผลจากการทำวิจัยในชั้นเรียนจะเป็นรูปธรรมหรือร่องรอยของผลสำเร็จในการปฏิบัติงานของครู

1.1.5 วิธีการและเครื่องมือในการวิจัยในชั้นเรียน

ยุทธนา ปฐมวราชาติ (2544 : 60 - 62) ได้เสนอแนวทางในการทำวิจัยในชั้นเรียนให้ประสบความสำเร็จถือว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งโดยเฉพาะการเริ่มต้นทำวิจัยครั้งแรกซึ่งหากประสบความสำเร็จครูจะได้รับความภาคภูมิใจในการพัฒนาผู้เรียนที่จะส่งผลต่อการพัฒนาครั้งต่อไปสิ่งสำคัญของความสำเร็จ จึงไม่ได้อยู่ที่ครูสามารถที่จะเสนอผลงานทางวิชาการตามเกณฑ์ที่ ก.ค. กำหนดเพียงอย่างเดียว แต่ยังรวมถึงการที่ผู้เรียนได้รับการพัฒนาตามศักยภาพที่พวกเขาเป็นอยู่ ซึ่งผลจากการทำวิจัยในชั้นเรียนจะทำให้ครูทราบคำตอบว่า ครูควรจะพัฒนาผู้เรียนให้บังเกิดประสิทธิผลต่อการจัดการเรียนรู้ที่แท้จริงอย่างไร และได้เสนอแนวทางในการทำวิจัยในชั้นเรียนที่ให้ครูเข้าใจวิธีการและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ด้วยตนเองอันเป็นแนวความคิดการปฏิบัติสู่การพัฒนาผู้เรียนอย่างแท้จริง ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่

1. การวางแผนการวิจัย
2. การพัฒนาเครื่องมือการวิจัย
3. การดำเนินการวิจัย
4. การวิเคราะห์ข้อมูลและการสรุปผลการวิจัย

พิมพันธ์ เตชะคุปต์ (2544 : 49 - 56) ได้เสนอว่า การวิจัยในชั้นเรียนนั้นสามารถวิจัยได้ทุกเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเรียนการสอน แบ่งเป็นกลุ่มใหญ่ ดังนี้

1. การวิจัยเพื่อให้การเรียนการสอนบรรลุจุดประสงค์ของหลักสูตร เป็นการวิจัยที่นำนวัตกรรมการศึกษาซึ่งหมายถึง 1) สื่อการเรียนการสอนทุกประเภท 2) วิธีสอนเทคนิคการสอน กิจกรรมการเรียนการสอนต่างๆ ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน แล้วประเมินว่าการใช้นวัตกรรมการศึกษาทำให้ประสบความสำเร็จหรือไม่คือทำให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ของการศึกษาในด้านต่าง ๆ ดังนี้

- 1) บรรลุวัตถุประสงค์การศึกษาด้านพุทธิพิสัย (Cognitive domain) มีความรู้ความเข้าใจ มีทักษะการคิดและมีกระบวนการคิดแบบต่าง ๆ

- 2) บรรลุวัตถุประสงค์ด้านจิตพิสัย (Affective domain) มีเจตคติ อารมณ์ ความรัก ความพึงพอใจ ค่านิยม ความตระหนัก จิตสำนึก กระบวนการทางสังคม

- 3) บรรลุวัตถุประสงค์ด้านทักษะพิสัย (Psychomotor domain) มีทักษะทางกาย ทักษะปฏิบัติ

จึงสรุปได้ว่า วิธีการทำวิจัยในชั้นเรียนสามารถวิจัยได้ทุกเรื่อง โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาตามศักยภาพ

เครื่องมือวิจัยในชั้นเรียน

ในการวิจัยในชั้นเรียน อาจจะต้องสร้างเครื่องมือสำหรับใช้ในการวิจัย และเก็บข้อมูลการวิจัย เพื่อนำไปใช้ในการแก้ปัญหาหรือพัฒนาผู้เรียนอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถตามที่ผู้สอนกำหนดไว้ ซึ่งเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในชั้นเรียน ซึ่ง เฉลิม พักอ่อน (2546 : 12) ได้จำแนกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. เครื่องมือที่ใช้ในการแก้ปัญหา หรือพัฒนาการเรียนการสอน ซึ่งบางครั้งเรียกว่า นวัตกรรม โดยที่นวัตกรรมนี้อาจเป็นสื่อ หรือวิธีการที่ใหม่สำหรับกลุ่มที่ผู้สอนทำการแก้ปัญหา หรือพัฒนา เช่น บทเรียนสำเร็จรูป ชุดการสอน ชุดฝึก แบบฝึก CAI วีดิทัศน์ การสอนแบบผังสัมพันธ์ความหมาย ฯลฯ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวัดผลการวิจัย หรือใช้ในการเก็บข้อมูล เพื่อตรวจสอบผลของการแก้ปัญหา หรือพัฒนาผู้เรียนหลังจากได้ดำเนินการโดยใช้นวัตกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างไปแล้วชนิดของเครื่องมือวัดที่จะใช้ ขึ้นอยู่กับงานที่จะวัด เช่น ถ้าจะวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน มักนิยมใช้แบบทดสอบ แบบสังเกตการปฏิบัติงาน แบบสำรวจรายการ หรือแบบสัมภาษณ์ ที่สอดคล้องกับสภาพจริง ฯลฯ

ประเภทของนวัตกรรม

นวัตกรรม (Innovation) หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นจากการพัฒนา ปรับปรุง สร้างใหม่ หรือเปลี่ยนแปลงแนวคิด หรือระบบ กระบวนการ วิธีการ เทคนิค แนวปฏิบัติ กฎเกณฑ์ หรือสิ่งประดิษฐ์ต่าง ๆ เพื่อใช้ในการแก้ปัญหา หรือเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ

นวัตกรรมที่เหมาะสมกับการนำมาใช้ในการแก้ปัญหา หรือพัฒนาการเรียนการสอน ควรเป็นนวัตกรรม ที่สามารถลดหรือแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการเรียนการสอนได้อย่างแท้จริง โดยมีผลของการตรวจสอบยืนยันว่า เมื่อนำนวัตกรรมดังกล่าวไปใช้แล้วสามารถทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการแก้ปัญหา หรือพัฒนาการเรียนการสอนได้

การแบ่งประเภทของนวัตกรรม มีการจัดแบ่งเป็นหลายประเภทแตกต่างกัน ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับแนวคิดของผู้จัดแบ่ง สำหรับกองวิจัยการศึกษา ได้จำแนกประเภทของนวัตกรรมทางการศึกษาตามประเภทของผู้ใช้ ได้แก่

1. นวัตกรรมที่เป็นสื่อสำหรับผู้สอน เช่น แผนการสอนคู่มือครู เอกสารประกอบการสอน หนังสืออ้างอิง เครื่องมือวัดผล อุปกรณ์โสตทัศนวัสดุ ชุดการสอน (สื่อประสม) ฯลฯ
2. นวัตกรรมที่เป็นสื่อสำหรับผู้เรียน เช่น บทเรียนสำเร็จรูป เอกสารประกอบการเรียน ชุดฝึกปฏิบัติ ใบงาน แบบฝึก หนังสือเสริมประสบการณ์ ชุดเกม ชุดเพลง การ์ตูน ฯลฯ

1.1.6 ประโยชน์ของการวิจัยในชั้นเรียน

ครุรักษ์ ภิรมย์รักษ์ (2543 : 7-8) ได้ให้คำอธิบายประโยชน์ของการวิจัยในชั้นเรียนไว้ ดังนี้

1. ช่วยให้ครูมีพลังอำนาจในการแก้ปัญหาในชั้นเรียนเพิ่มมากขึ้น สามารถแก้ปัญหาในชั้นเรียนได้ทันทั่วทั้งและมีประสิทธิภาพ
2. ช่วยให้ครูมีความมั่นใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมากขึ้น และจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. ช่วยให้ครูทำงานได้อย่างเป็นระบบ ประสบความสำเร็จในการทำงาน มีความรู้สึกเป็นเจ้าของและภาคภูมิใจในวิธีการที่นำมาใช้
4. ช่วยโรงเรียนสามารถกำหนดนโยบายหรือมาตรการต่าง ๆ เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสมโดยมีผลการวิจัยรองรับ
5. ช่วยให้ผู้เรียนได้รับการแก้ไขปัญหา และพัฒนาอย่างสมบูรณ์เต็มตามศักยภาพ ทั้งในด้านความรู้ความสามารถ ทักษะและคุณลักษณะที่พึงประสงค์

ผ่องพรรณ ดรัมย์กุลกุล (2543 : 234 - 235) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการทำวิจัยในชั้นเรียนว่า เป็นประโยชน์สำหรับครูที่พึงคาดหวังจากการวิจัยเป็นไปเพื่อการใช้หรือปรับใช้ในการสอน ตลอดจนนำผลงานวิจัยในชั้นเรียนเผยแพร่ให้ผู้อื่นได้รับรู้และได้ใช้ประโยชน์

กรมวิชาการ (2544 : 46) ให้คำอธิบายประโยชน์ของการวิจัยในชั้นเรียนดังนี้

1. ทำให้ผู้สอนรู้จักใช้ข้อมูลและจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ เพื่อนำมาใช้ในการแก้ปัญหา พัฒนาการเรียนการสอนและพัฒนากการเรียนรู้
2. ทำให้ผู้สอนมีพื้นฐานการวิจัย สามารถรับรู้และร่วมมือกัน ส่งเสริมการทำวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตร การเรียนการสอนและการเรียนรู้
3. ผู้เรียนจะได้ประโยชน์โดยตรงจากการที่ครูพัฒนากการเรียนรู้ของตนเองเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่งผลดีต่อประสิทธิผลของผู้เรียน รู้วิธีใช้กระบวนการวิจัย และการแสวงหาความรู้

ประวิต เอราวรรณ (2542 : 7- 8) ได้บอกถึงข้อดีของการทำวิจัยในชั้นเรียนไว้ ดังนี้

1. การทำวิจัยในชั้นเรียนจะช่วยให้ครูทำงานอย่างเป็นระบบเห็นภาพของงานตลอดแนว และมีการวางแผนในการทำงาน
2. ช่วยให้การจัดการเรียนการสอนอย่างมีคุณภาพ โดยใช้วิธีการที่มีประสิทธิภาพ และมีผลการวิจัยรองรับ ซึ่งจะเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมที่ครูจะจัดการเรียนการสอนโดยยึดประสบการณ์เดิมความรู้เดิมและความสนใจส่วนตัวเป็นหลักซึ่งเข้าไม่ถึงปัญหาของนักเรียน

3. ครูสามารถสร้างและวิเคราะห์ทางเลือกอย่างหลากหลายและตัดสินใจเลือกทางเลือกอย่างมีคุณภาพ มีเหตุผลและสร้างสรรค์เพราะมองทางเลือกได้กว้างขวางและลึกซึ้ง

4. ครูที่ใช้กระบวนการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนจะสามารถควบคุมกำกับ และพัฒนาการปฏิบัติงานของตนได้ดี และผลจากการวิจัยจะเป็นรูปธรรมหรือเป็นร่องรอยของผลสำเร็จในการปฏิบัติงานของครู

5. นำผลการวิจัยไปกำหนดนโยบาย หรือมาตรการต่างๆ ของโรงเรียนได้

6. ผู้เรียนมีการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

จึงสรุปได้ว่า การวิจัยในชั้นเรียนมีประโยชน์และมีข้อดีอย่างยิ่งสำหรับผู้บริหารในการจะนำผลการวิจัยไปกำหนดนโยบายหรือมาตรการต่าง ๆ ของโรงเรียนและครูผู้สอนสามารถนำผลที่ได้จากการทำการวิจัยไปพัฒนา ปรับปรุงวิธีการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น อันจะส่งผลดีต่อผู้เรียนให้ได้รับการพัฒนาอย่างสมบูรณ์เต็มตามศักยภาพตลอดจนนำผลงานวิจัยในชั้นเรียนเผยแพร่ให้ผู้อื่นได้รับรู้และได้ใช้ประโยชน์ต่อไป

1.1.7 ข้อจำกัดของการทำวิจัยในชั้นเรียน

กรมวิชาการ (2525 : 117 -120) ได้เสนอปัญหาในการวิจัยไว้เป็นรายข้อ ดังนี้

1. ปัญหาด้านเทคนิคการวิจัย ซึ่งปัญหาทางด้านนี้แบ่งเป็นปัญหาเกี่ยวกับการขาดแคลนแหล่งค้นคว้าพวกเขาเอกสารที่เกี่ยวข้อง เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลไม่มีคุณภาพ การเขียนรายงานการวิจัยสื่อความหมายไม่ดี ผลงานวิจัยขาดแคลนในบางประเภท รูปแบบการวิจัยไม่เหมาะสม ผู้เก็บข้อมูลและผู้ให้ข้อมูลไม่มีคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างไม่เป็นตัวแทนที่ดีของประชากรและผู้บริหารที่เกี่ยวข้องไม่ให้ความสำคัญกับการทำวิจัย เป็นต้น

2. ปัญหาด้านการบริหารงานวิจัย ปัญหาด้านนี้จะเป็นปัญหาเกี่ยวกับ ผู้วิจัยไม่มีเวลาในการทำวิจัย ขาดผู้ช่วยงานวิจัย มีงบประมาณด้านการทำวิจัยจำกัด และขาดขวัญและกำลังใจในการทำวิจัย เป็นต้น

ประวิต เอรารวรรณ (2542 : 8) ได้บอกถึงข้อจำกัดของการทำวิจัยในชั้นเรียนไว้ดังนี้

1. การทำการวิจัยในชั้นเรียนอาจมีข้อจำกัดบางประการที่เกิดขึ้นจากความรู้พื้นฐานด้านการวิจัยของครูที่ไม่ได้ศึกษาหรือฝึกฝนมาโดยตรง หรือข้อจำกัดในด้านหลักสูตร หรือวิธีสอนต่าง ๆ ที่กำหนดกรอบในการทำงานให้กับครูปฏิบัติตาม

2. การทำวิจัยในชั้นเรียนต้องอาศัยเวลาในการรอให้เห็นผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติ และการเรียนรู้ตามขั้นตอนของการวิจัยปฏิบัติการ

3. ครูต้องเชื่อมั่นและทุ่มเทเพื่อที่จะเรียนรู้ เพราะการวิจัยในชั้นเรียนเป็นการพัฒนาตนเองของครู ขณะเดียวกันก็ต้องแสวงหาความร่วมมือจากคณะครูในโรงเรียนและการสนับสนุนจากผู้บริหารโรงเรียน

4. การทำการวิจัยในชั้นเรียน เป็นการวิจัยที่จำกัดขอบเขตของการศึกษาในกลุ่มประชากรเป้าหมายที่เป็นผู้เรียนในความรับผิดชอบของครู ในบริบทหรือสถานการณ์จำกัดในชั้นเรียน เพื่อนำไปใช้ในการปฏิบัติงานของครู ดังนั้นจึงต้องพัฒนาคำตอบ หรือข้อความรู้ให้ถูกต้องและเป็นสากลต่อไป

ครุรักษ์ ภิรมย์รักษ์ (2543 : 8) ให้ข้อจำกัดของการทำวิจัยในชั้นเรียนไว้ว่า

1. ครูที่ขาดความรู้และทักษะพื้นฐานทางการวิจัยและอยู่ห่างไกลแหล่งความรู้หรือขาดผู้รู้จะประสบปัญหาในการทำวิจัยในชั้นเรียน
2. การบริหารจัดการหลักสูตรและการเรียนการสอนของโรงเรียน อาจทำให้ครูไม่สามารถทำการวิจัยในชั้นเรียนได้
3. การวิจัยในชั้นเรียนเป็นงานที่ต้องใช้พลังงานและพลังใจทุ่มเทอย่างเต็มที่
4. การวิจัยในชั้นเรียนมีขอบเขตจำกัดเกี่ยวกับกลุ่มเป้าหมาย
5. เนื่องจากครูมีภาระงานในแต่ละวันเป็นอันมาก ทั้งการเรียนการสอนและงานโครงการอื่น ๆ
6. ครูอาจคิดว่าการวิจัยเป็นบทบาทของนักวิชาการที่ต้องมีความรู้ในการวิจัยโดยตรง
7. การวิจัยในชั้นเรียนเป็นงานที่ต้องอาศัยเวลาในการรอคอยคำตอบด้วยความอดทน

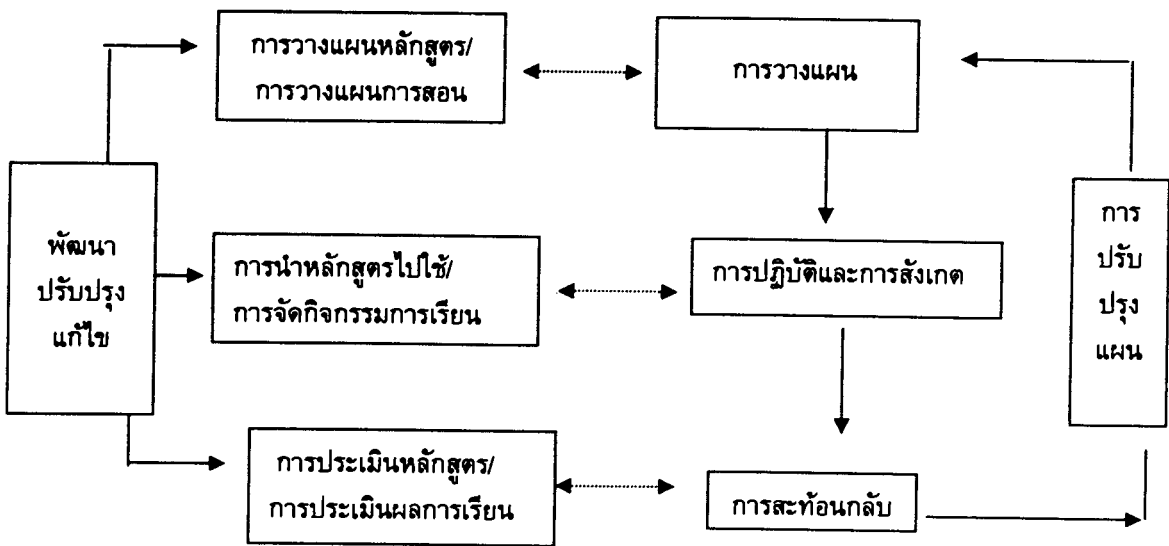
จึงสรุปได้ว่า การขาดความรู้และทักษะพื้นฐานทางการวิจัย การบริหารจัดการหลักสูตรและการเรียนการสอนในการทำการวิจัย ตลอดจนต้องอาศัยเวลาในการรอคอยคำตอบให้เห็นผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติ และการเรียนรู้ตามขั้นตอน เป็นข้อจำกัดในการทำวิจัยทั้งสิ้น

1.1.8 บทบาทของครูกับการวิจัยในชั้นเรียน

ภารกิจที่สำคัญของครู คือ การพัฒนาคนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะพึงประสงค์ตามเป้าหมายของหลักสูตรและการพัฒนาคน เพื่อพัฒนาตนเองทางด้านวิชาชีพ การที่ครูจะสามารถพัฒนาคนและพัฒนาคนได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นครูต้องมีบทบาทที่สำคัญ 3 ประการ คือ (กรมวิชาการ, 2542 : 2 – 6)

1. ครูในฐานะนักการสอน
2. ครูในฐานะนักพัฒนาหลักสูตร
3. ครูในฐานะนักวิจัย

ซึ่งบทบาทของครูทั้ง 3 ประการดังกล่าวข้างต้นเป็นบทบาทที่มีความสัมพันธ์ และต้องดำเนินการไปพร้อม ๆ กัน ทั้งนี้ในส่วนของความเป็นนักการสอน และนักพัฒนา หลักสูตรนั้น มีความหมายและแนวทางการปฏิบัติเช่นเดียวกัน การที่ครูทำการพัฒนาและ/หรือ ปรับแผน การสอน นำแผนการสอนไปใช้และนำข้อมูลที่ได้จากการใช้แผนการสอนไปปรับปรุง แก้ไข นั่นคือ ครูกำลังทำบทบาทหน้าที่ในฐานะนักการสอนและนักพัฒนาหลักสูตร ทั้งนี้ การพัฒนาปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร และการพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนจะมีประสิทธิภาพ ได้ต้องอาศัยกระบวนการวิจัยในชั้นเรียน ซึ่งต้องดำเนินการควบคู่กันไป ดังนั้นครูในฐานะ นักวิจัยจึงเป็นบทบาทของครูที่เกิดขึ้นพร้อมกับครูในฐานะนักการสอน และครูในฐานะนักพัฒนา หลักสูตร เนื่องจากครูในฐานะนักวิจัยเป็นรูปแบบหนึ่งที่ใช้ในการพัฒนาปรับปรุงแก้ไขปัญหา ของครูอันเกิดจากการใช้หลักสูตร กล่าวคือ ในขณะที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนครูสังเกต พฤติกรรมของผู้เรียน รวมทั้งปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นแล้วทำการปรับปรุงแก้ไขในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้านพฤติกรรมของผู้เรียน ด้านบรรยากาศในชั้นเรียน เป็นต้น ซึ่งเป็นสิ่งที่ครูกำลังทำบทบาทหน้าที่ของนักการสอน นักพัฒนาหลักสูตรและนักวิจัยไปพร้อมกัน ทั้งนี้บทบาทของครูในฐานะนักวิจัยกล่าวคือครูกำลังทำการวิจัยในชั้นเรียนนั่นเอง โดยเมื่อใดก็ตามที่ครูวางแผนการสอนนำแผนการสอนไปสู่การปฏิบัติและนำข้อมูลที่ได้จากการปฏิบัติไปเป็น ข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน การกระทำเช่นนี้เป็นบทบาทนักการสอน นักพัฒนา หลักสูตรและนักวิจัยซึ่งบทบาททั้ง 3 นี้ มีความสัมพันธ์กันอย่างที่ไม่สามารถแยก จากกันได้ ดังแสดงในแผนภูมิ 5

แผนภูมิ 5 บทบาทของนักการสอน/นักพัฒนาหลักสูตรบทบาทของนักวิจัย (ในชั้นเรียน) ตามแนวคิดของ Lewin

จะเห็นได้ว่า การทำหน้าที่ครูในบทบาทนักวิจัย (ในชั้นเรียน) จะเป็นเครื่องยืนยันได้ว่าครูมีกระบวนการทางความคิด มีความรู้ ความสามารถในการสร้างสรรค์องค์ความรู้ใหม่ ๆ ขึ้นมา อันแสดงศักยภาพในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพครูที่ต้องการให้เป็น “มืออาชีพ” ครูทุกคนจะต้องศึกษา ทำความเข้าใจและพัฒนาตนเองไปสู่สถานะนักวิจัยพัฒนาการเรียนรู้ให้ได้ (วิรุพพร แก้วกล้า, 2545 : 14 – 15)

1.1.9 การนำผลการวิจัยในชั้นเรียนไปใช้

การนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาการศึกษานั้น มีขอบเขตตั้งแต่กว้างขวางมากหรือในระดับมหภาค (macro) ไปจนถึงขอบเขตที่เล็กหรือแคบหรือในระดับจุลภาค (micro) การนำผลการวิจัยไปใช้ในระดับกว้างมาก ได้แก่ การนำผลการวิจัยไปใช้ในการกำหนดแนวนโยบายทางการศึกษาของรัฐเอาไปใช้เพื่อจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติเอาไปใช้เพื่อจัดทำแผนพัฒนาการ ศึกษาแห่งชาติฉบับต่าง ๆ การนำผลการวิจัยไปใช้ในการวางแผนพัฒนาการศึกษา การศาสนาและวัฒนธรรมของกระทรวงศึกษาธิการหรือนำไปใช้ในการวางแผนพัฒนาการอุดมศึกษาของทบวง มหาวิทยาลัย เป็นต้น การนำผลการวิจัยไปใช้ในระดับที่แคบลงมาอีก เช่น การนำผลการวิจัยไปใช้ในการวางแผนของกรมต่าง ๆ สำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้ในระดับที่แคบลงมาอีก เช่น การนำผล การวิจัยสถาบันไปใช้ในการพัฒนามหาวิทยาลัย การนำผลการวิจัยในโรงเรียนไปใช้ในการบริหารโรงเรียน หรือนำผลการวิจัยในชั้นเรียนไปใช้เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน เป็นต้น

ถ้าหากพิจารณาในภาพรวมจะเห็นว่าการนำผลการวิจัยไปใช้พัฒนาการศึกษานั้น อาจทำได้ ดังนี้

1. การกำหนดนโยบายและแผน
2. การบริหาร
3. การพัฒนาการเรียนการสอน
4. การพัฒนาตนเอง

จุดมุ่งหมายในการนำผลการวิจัยในชั้นเรียนไปใช้ มีดังนี้

1. เพื่อแก้ปัญหาการเรียนการสอน
2. เพื่อปรับปรุงหรือพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
3. เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการดำเนินงานเฉพาะด้าน
4. เพื่อใช้ประเมินผลและพัฒนาการปฏิบัติงานของครูหรือหน่วยงาน

ผ่องพรรณ ดรัมย์มงคล (2543 : 233 – 234) ให้ความเห็นว่า นักวิชาการกับครูใช้ประโยชน์จากงานวิจัยต่างกันนักวิชาการมุ่งได้ความรู้จากผลงานวิจัยต่าง ๆ ทั้งของตนเองและของผู้อื่นเพื่อประโยชน์ในเชิงวิชาการแม้จะมุ่งหวังการนำไปใช้เชิงปฏิบัติด้วยก็มักจะเป็นจุดมุ่งหมายรองหรือจุดมุ่งหมายระยะต่อไป แต่สำหรับครูประโยชน์ที่พึงคาดหวังจากการวิจัย

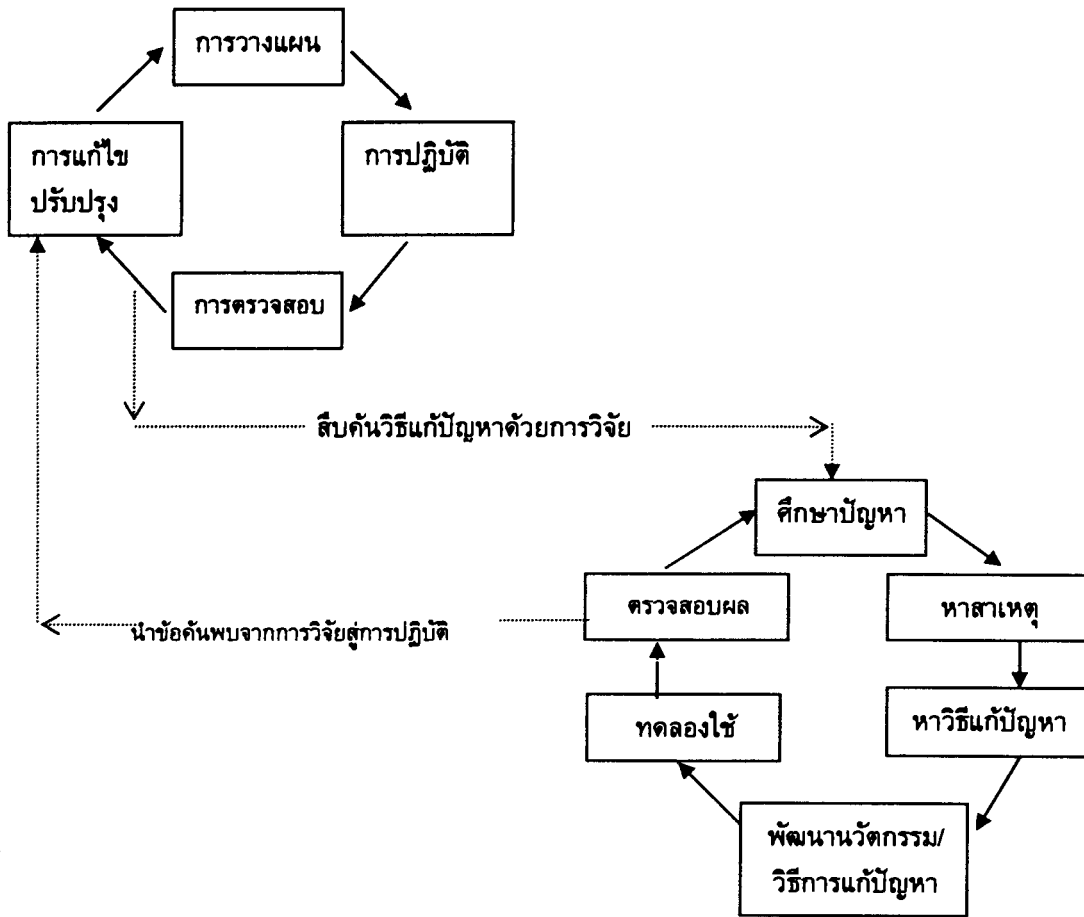
เป็นไปเพื่อการใช้หรือปรับใช้ในการสอน ซึ่งเป็นประโยชน์ในระดับปฏิบัติ การมุ่งผลเชิงวิชาการ เป็นประโยชน์ในระดับรอง

จึงสรุปได้ว่า การนำผลการวิจัยในชั้นเรียนไปใช้มีจุดมุ่งหมายหลัก คือ เพื่อ แก้ปัญหาการเรียนการสอน ปรับปรุงหรือพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพตลอดจน นำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยไปใช้ในการประเมินและพัฒนาประสิทธิภาพการสอนของครูต่อไป

1.1.10 การวิจัยในชั้นเรียนกับการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้

เนื่องจากการวิจัยในชั้นเรียนเป็นส่วนหนึ่งของการประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษาในส่วนของพัฒนาผู้เรียนให้เป็นไปตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ ดังนั้น การวิจัยในชั้นเรียน จึงควรดำเนินการให้สอดคล้องกับขั้นตอนการพัฒนาคุณภาพการจัดการ เรียนรู้อย่างเป็นระบบที่โรงเรียนทั่วไปใช้กันอยู่ คือ ขั้นตอนการพัฒนาดามวงจรคุณภาพของ เดมมิ่ง (P-D-C-A) ซึ่งประกอบด้วย การวางแผน (Plan) การปฏิบัติการ (Do) การตรวจสอบ (Check) และการแก้ไขปรับปรุง (Action) ส่วนการวิจัยในชั้นเรียน ประกอบด้วยขั้นตอนการ ทำงานที่สำคัญ คือ ศึกษาปัญหาในชั้นเรียน จากนั้นเลือกปัญหาที่มีความจำเป็นเร่งด่วนซึ่งมี ความสำคัญในลำดับต้น ๆ มาแก้ปัญหา ขั้นตอนของการแก้ปัญหาคือหาสาเหตุที่แท้จริงของ ปัญหา แล้วศึกษาหาวิธีการแก้ปัญหาที่คาดว่าจะสามารถนำมาใช้ได้ผล ซึ่งอาจเป็นสื่อ เทคนิค วิธีการจัดกิจกรรม ฯลฯ แล้วเลือกพัฒนานวัตกรรมหรือวิธีการที่เหมาะสม ตรวจสอบและ ปรับปรุงแล้วนำมาทดลองใช้ รวบรวมข้อมูลจากการทดลองตรวจสอบวิเคราะห์ อภิปรายและ สรุปผลการทดลองให้ชัดเจน เป็นรูปธรรมในกรณีปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนเป็นปัญหาที่ต้อง ได้รับการแก้ไขอย่างรีบด่วนจะแก้ ปัญหาโดยใช้กระบวนการวิจัยก็ไม่ทันการณ์ ครูก็สามารถ ศึกษาและนำผลงานวิจัยของครูคนอื่นที่ใช้แก้ปัญหาเดียวกันมาใช้แก้ปัญหาในชั้นเรียนของตน ได้ ถือเป็นภารกิจงานวิจัยอย่างคุ้มค่าวิธีหนึ่ง

วงจรการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้และวงจรการวิจัยในชั้นเรียนดังกล่าว ข้างต้น จึงมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน ดังแสดงในแผนภูมิ 6

แผนภูมิ 6 ความสัมพันธ์ระหว่างวงจรการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ และการวิจัยในชั้นเรียน

ดังนั้น กระบวนการวิจัยในชั้นเรียนจึงบูรณาการอยู่ในกระบวนการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ เป็นงานของครูที่มุ่งศึกษากระบวนการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ได้ผลตรงตามความต้องการ และทันเหตุการณ์ จัดทำได้ง่าย เป็นการวิจัยที่ครูผู้สอนจัดกระทำกับกลุ่มผู้เรียนที่ตนรับผิดชอบอยู่ ผลการวิจัยจึงไม่จำเป็นต้องสรุปอ้างอิงไปถึงผู้เรียนกลุ่มอื่น และไม่จำเป็นต้องใช้สถิติขั้นสูง เพราะการวิจัยในชั้นเรียนเป็นการวิจัยที่ครูทำเพื่อแก้ปัญหาในชั้นเรียนของตนเองและทำกับกลุ่มผู้เรียนกลุ่มเล็กที่ครูต้องการพัฒนาหรือแก้ปัญหาบางประการ บางเรื่อง เพื่อพัฒนา (ปรับปรุงผู้เรียนอ่อน เสริมผู้เรียนเก่ง) ผู้เรียนคนนั้น กลุ่มนั้น เพื่อจะได้เรียนทันเพื่อนกลุ่มใหญ่หรือได้รับการพัฒนาเต็มศักยภาพของเขา (อุทุมพร (ทองอุไทย) จามรมาน, 2544 :1)

1.2 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการทำวิจัยในชั้นเรียน

1.2.1 แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล

1.2.1.1 ประสบการณ์การทำงาน

การแบ่งกลุ่มประสบการณ์การทำงานออกเป็น ต่ำกว่า 10 ปี 10 – 20 ปี และมากกว่า 20 ปีขึ้นไป เนื่องจากได้ศึกษาจิตวิทยาแรงจูงใจ พบว่า ระยะเวลาปฏิบัติงานของคนในแต่ละระดับ จะมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของคนเรา โดยเฉพาะอย่างยิ่งคนที่ทำงานติดต่อกันเป็นเวลาตั้งแต่ 13 ปี ขึ้นไป ฮานี จันทโกศล (2537 : 115) ที่ศึกษาการจัดระบบข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดยะลา ตามทัศนะของครู อาจารย์ที่มีประสบการณ์ในการสอนต่างกันทั้งในภาพรวมและรายองค์ประกอบ ไม่แตกต่างกัน สมนึก มีแสง (2530 : 109 – 110) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องความพึงพอใจและไม่พึงพอใจในการทำงานของครูโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา ผลการวิจัยพบว่า ครู อาจารย์ที่มีอายุราชการ 1–10 ปี และครู อาจารย์ที่มีอายุราชการสูงกว่า 10 ปีขึ้นไป มีระดับความพึงพอใจและไม่พึงพอใจในการทำงานแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สมปอง นิลล้วน (2530 : 80) กลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์ต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการบริหารบุคลากรของผู้บริหาร โรงเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สุตา ชูชื่น (2538 : 71) พบว่า ครู อาจารย์ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่ำกว่า 10 ปี และตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป มีทัศนะต่อการพัฒนาบุคลากรไม่แตกต่างกัน ส่วนวินัย คีรินทร์ (2544 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง ปัจจัยจูงใจในการทำผลงานทางวิชาการของข้าราชการครูในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดพิษณุโลก พบว่า ข้าราชการครูที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 1 – 20 ปี มีปัจจัยจูงใจในการทำผลงานทางวิชาการทุกด้านมากกว่า ข้าราชการครูที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 20 ปีขึ้นไป ยกเว้น ด้านการปฏิบัติงาน โสวัณห์ หนูพา (2536 : บทคัดย่อ) พบว่า ข้าราชการครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกันมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.2.1.2 วุฒิการศึกษา

วันทนา ชูช่วย (2533 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การทำวิจัยในโรงเรียนของครูมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานครโดยการสัมภาษณ์ครูที่ทำวิจัย จำนวน 37 คน และครูที่ไม่ทำวิจัย จำนวน 81 คน จาก 27 โรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า ครูที่ทำวิจัยส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโท และบางส่วนเป็นครูที่ผ่านการอบรม ทำให้มีพื้นฐานทางการวิจัย มีประสบการณ์การอ่านงานวิจัย ส่วนครูที่ไม่ทำวิจัย ส่วนใหญ่จะทำการสอนอย่างเดียวไม่มีงานรับผิดชอบ ไม่เคยอ่านงานวิจัย และไม่เคยอบรมวิจัย มีทัศนคติที่ไม่เชื่อถือผลงานวิจัย ไม่เห็นประโยชน์ในการวิจัย

สมัย เปลี่ยนเตชา (2540 : บทคัดย่อ) ได้เปรียบเทียบแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการพลเรือนในสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จำแนกตามเพศพบว่า เพศชายและเพศหญิง ในปัจจัยจูงใจ และปัจจัยค้ำจุนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำแนกตามวุฒิ พบว่า วุฒิปริญญาตรีและวุฒิปริญญาโท ในปัจจัยจูงใจและปัจจัยค้ำจุนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า ทำงานไม่เกิน 20 ปี ในปัจจัยจูงใจ และปัจจัยค้ำจุนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

เชาวรัตน์ คล้ายสอนและคณะ (2545 : 99) ได้เปรียบเทียบสภาพการทำวิจัยในชั้นเรียนของข้าราชการครูที่มีวุฒิปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี มีข้อค้นพบว่า ข้าราชการครูที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีมีความรู้ และทัศนคติต่อการทำวิจัยในชั้นเรียน มีความเข้าใจขั้นตอนการทำวิจัยในชั้นเรียน พร้อมทั้งได้รับการส่งเสริมจากโรงเรียนให้ทำวิจัยในชั้นเรียนสูงกว่าข้าราชการครูที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรี เป็นเพราะข้าราชการครูที่มีวุฒิสองปริญญาตรีผ่านการทำวิทยานิพนธ์ หรือเรียนรู้เกี่ยวกับการวิจัยมาก่อนนั่นเอง

กลองทิพย์ เกตุแก้วและคณะ (2544 : 144) ได้ศึกษาสภาพ ปัญหาความต้องการในการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอนโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดกำแพงเพชร พบว่าครูผู้สอนที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีปัญหาในการทำวิจัยในชั้นเรียนในการอบรมต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูที่มีวุฒิปริญญาตรีหรือต่ำกว่าปริญญาตรีมีปัญหามากกว่าครูที่มีวุฒิสองปริญญาตรี โดยเฉพาะด้านความรู้และทักษะเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน และด้านการนำผลการวิจัยในชั้นเรียนไปใช้

ปรียาพร อนุตรโรจน์ (2535 : 91-94) อ้างถึงในฉันทนา จันทร์บรรจง, 2542 : 4) กล่าวว่า บุคคลที่มีโอกาสทางการศึกษาสูงย่อมมีความรู้ ความสามารถ ความเข้าใจ ความถนัดมากกว่าผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษา

1.2.1.3 ความรู้ ความเข้าใจด้านการวิจัยในชั้นเรียน

ความรู้ ความเข้าใจ (Comprehension) เป็นสิ่งที่พัฒนาขึ้นมาจากความรู้ ความจำ ได้มีผู้ให้ความหมายของความเข้าใจไว้หลายท่าน ดังนี้

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2526 : 16) กล่าวว่า ความเข้าใจเกิดขึ้นเมื่อบุคคลมีประสบการณ์กับข่าวสารหนึ่ง ๆ อาจจะโดยการฟัง ได้อ่าน หรือเขียน เป็นสิ่งที่คาดว่าบุคคลนั้นจะทำความเข้าใจกับข่าวสารนั้น ๆ ความเข้าใจนี้อาจแสดงออกมาในรูปของความสามารถต่อไปนี้

1. การแปล หมายถึง ความสามารถเขียนบรรยายเกี่ยวกับข่าวสารนั้น โดยใช้คำพูดของตนเองซึ่งออกมาในรูปที่แตกต่างจากเดิมหรือออกมาในภาษาอื่นแต่ความหมายยังเหมือนเดิม

2. การใช้ความหมาย หมายถึง การให้ความหมายต่อสิ่งต่าง ๆ หรือข่าวสารต่าง ๆ ซึ่งอาจออกมาในรูปความคิดเห็น หรือข้อสรุปตามที่บุคคลนั้นเข้าใจ

3. การคาดคะเน หมายถึง ความสามารถในการตั้งความคาดหมายหรือคาดหวังว่าจะอะไรจะเกิดขึ้น ซึ่งความสามารถนี้จะเกิดจากความเข้าใจ สภาพการณ์และ แนวโน้มที่อธิบายไว้ในข่าวสารนั้น ๆ

อเนก พ. อนุกุลบุตร (ม.ป.ป. : 81 - 82) ให้ความหมายว่า หมายถึง ความสามารถในการตัดแปลงให้ความหมายและขยายให้กว้างไกลออกไปอย่างสมเหตุสมผล แสดงออกด้วยการแปลความหมายของสิ่งต่างได้ เช่น แปลความหมายข้อความสามารถตีความหมายของเรื่องนั้นได้ และสามารถขยายความหมายของนัยและเรื่องราวนั้นได้ ความเข้าใจ จึงมี 3 ระดับ คือ ระดับแปลความ ระดับตีความ และระดับขยายความ

จากความหมายของความรู้ ความเข้าใจดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า ความเข้าใจเป็นพฤติกรรมขั้นต้นของบุคคล เมื่อมีประสบการณ์เกี่ยวกับข่าวสารหนึ่ง ๆ แล้ว บุคคลนั้นก็สามารถแสดงความสามารถออกมาในลักษณะของการจำได้ การระลึกได้ การจับใจความได้ การสรุปได้ การให้ความหมายได้ การแปลความได้ การคาดคะเนและขยายความได้

1.2.1.4 เจตคติต่อการวิจัยในชั้นเรียน

เจตคติ เป็นศัพท์บัญญัติทางวิชาการตรงกับภาษาอังกฤษว่า Attitude ซึ่งมีรากศัพท์มาจากภาษาละตินว่า Aptus แปลว่า ความเหมาะสม (Fitness) หรือการปรุงแต่ง (Adaptedness) Zwebster, 1981 : 141) แต่ความหมายของเจตคติได้มีผู้ให้ความหมายมากมายและแตกต่างกัน ดังนี้

ฮิลการ์ด (Hilgard, 1962 : 564) ให้ความหมายของเจตคติว่า เป็นพฤติกรรมหรือความรู้สึกครั้งแรกที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง อาจเป็นแนวความคิดหรือสถานการณ์ใด ๆ ในทางที่อยากเข้าใกล้หรือออกห่าง เป็นความพร้อมที่จะตอบสนองในลักษณะเดิมเมื่อได้พบกับสิ่งนั้นอีก

มิลตัน (Milton, 1970 : 112) ให้ความหมายไว้ว่า เจตคติเป็นการผสมผสานหรือการจัดระเบียบความเชื่อที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง ผลรวมของความเชื่อนี้จะเป็นตัวกำหนดแนวโน้มของบุคคลในการที่จะมีปฏิกิริยาตอบสนองในลักษณะที่ชอบหรือไม่ชอบ

เคนดีเลอร์ (Kendeler, 1974 : 671) ให้ความหมายของเจตคติว่า หมายถึง ความพร้อมของแต่ละบุคคลที่แสดงพฤติกรรมในทางสนับสนุน หรือต่อต้าน ประสบการณ์บางอย่างของบุคคล สถาบันหรือแนวคิดบางอย่าง การแสดงออกในลักษณะที่พึงพอใจ เรียกว่า เจตคติทางบวก และการแสดงออกในลักษณะไม่พึงพอใจ เรียกว่า เจตคติทางลบ และเมื่อเกิดขึ้นแล้วจะแสดงออกซึ่งพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง

3. ด้านพฤติกรรม (behavioral component) บุคคลจะมีเจตคติอย่างไรให้สังเกตจากการกระทำหรือพฤติกรรม แต่การกระทำจะมีความสำคัญน้อยกว่าความรู้สึก เช่น ยกมือไหว้แต่ใจไม่เคารพเสื่อมใสศรัทธา

จึงสรุปได้ว่า องค์ประกอบของเจตคติประกอบไปด้วยความรู้ ความรู้สึกและการกระทำ บุคคลจะมีเจตคติด้านบวกหรือด้านลบขึ้นอยู่กับความรู้ ความรู้สึกและการกระทำของบุคคลนั้น ๆ

การส่งเสริมเจตคติด้านการวิจัยในชั้นเรียน

ไพโรจน์ แสงจันทร์ (2527 : 267 – 268) ได้เสนอแนวทางการส่งเสริมเจตคติด้านการวิจัยของอาจารย์ไว้ดังนี้

1. จัดให้มีการประชุมสัมมนาเพื่อเสนอผลงานวิจัย โดยเปิดโอกาสให้มีการวิพากษ์วิจารณ์ในทางเสริมสร้าง
2. ปรับปรุงระเบียบวิธีการใช้ผลงานวิจัยประกอบการพิจารณาความดีความชอบหรือตำแหน่งทางวิชาการ เพื่อให้เกิดผลต่อความตั้งใจที่จะทำการวิจัยให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น
3. จัดให้มีรางวัลหรือยกย่องอาจารย์ที่มีผลงานวิจัยดีเด่น และควรเผยแพร่ไปในระดับกว้าง

1.2.1.5 ความฉลาดทางอารมณ์ (ด้านการตั้งใจให้บรรลุเป้าหมาย)

ทศพร ประเสริฐสุข (2542 : 21) ได้ให้ความหมายว่า ความฉลาดทางอารมณ์เป็นความสามารถลักษณะหนึ่งของบุคคลที่จะตระหนักถึงความรู้สึกความคิดและอารมณ์ของตนเองและผู้อื่น สามารถควบคุมอารมณ์และแรงกระตุ้นภายในตลอดจนสามารถรอคอยการตอบสนองความต้องการของตนเองได้อย่างเหมาะสมถูกกาลเทศะสามารถให้กำลังใจตนเองใน การที่จะเผชิญ กับอุปสรรคและข้อขัดแย้งต่าง ๆ ได้อย่างไม่คับข้องใจ รู้จักขจัดความเครียดที่จะขัดขวางความคิดริเริ่มสร้างสรรค์อันมีค่าของตนเองได้ สามารถชี้นำความคิดและการกระทำของตนในการทำงานร่วมกับผู้อื่นทั้งในฐานะผู้นำหรือผู้ตามได้อย่างมีความสุข จนประสบความสำเร็จในการเรียน ความสำเร็จในอาชีพตลอดจนประสบความสำเร็จในชีวิต

เทอดศักดิ์ เดชคง (2542 : 8) ให้ความหมาย ความฉลาดทางอารมณ์ หรือ EQ (Emotional Quotient) คือ การเข้าใจความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น รู้จุดเด่นจุดด้อยของตนเอง รู้จักควบคุมจัดการและแสดงออกทางอารมณ์และใช้ชีวิตได้อย่างเหมาะสมที่สำคัญคือ มองโลกในแง่ดี แก้ไขความขัดแย้ง โดยเฉพาะความเครียดที่เกิดขึ้นในจิตใจได้เป็นอย่างดี

องค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์

โกลแมน (Goleman ,<http://www.geocities.com/-emiq/aboutei.html>)

ได้ปรับปรุงแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์อย่างละเอียดมากขึ้นและได้เสนอกรอบแนวคิดของความฉลาดทางอารมณ์ โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน 5 ด้าน และ 25 องค์ประกอบ ดังนี้

ส่วนที่ 1 ความสามารถส่วนบุคคล (Personal Competence) จัดการอารมณ์ของตนเองได้

1. การตระหนักรู้ในตนเอง (Self –awareness) รู้และหยั่งรู้สภาพความโน้มเอียงสาเหตุของอารมณ์

1.1 การตระหนักรู้ด้านอารมณ์ (Emotional awareness) รู้ในอารมณ์และผลที่ตามมา

1.2 การประเมินตนเองตามความเป็นจริง (Accurate self –assessment) รู้จุดเด่น จุดด้อย

1.3 การมั่นใจในตนเอง (Self – confidence) รู้สึกมั่นใจในคุณค่าและความสามารถในตนเอง

2. การมีวินัยในการควบคุมตนเอง (Self – Regulation) จัดการกับอารมณ์ แรงกระตุ้นและสาเหตุที่เกิด

2.1 การควบคุมตนเอง (Self–control) ควบคุมอารมณ์ที่ยุ่งเหยิงและควบคุมแรงกระตุ้นได้

2.2 ความน่าไว้วางใจ (Trustworthiness) ซื่อสัตย์และมีอารมณ์สมบูรณ์เป็นที่ยอมรับ

2.3 การมีมโนธรรม (Conscientiousness) รับผิดชอบการกระทำของตน

2.4 การปรับตัวได้ (Adaptability) ยืดหยุ่นในการควบคุมการเปลี่ยนแปลง

2.5 การเปิดรับสิ่งใหม่ๆ (Innovation) ใจกว้างกับแนวคิด แนวทางหรือข้อมูลใหม่

3. การสร้างแรงจูงใจในตนเอง (Motivation) สร้างแนวโน้มที่จะนำไปสู่เป้าหมายได้

3.1 มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (Achievement) ต่อสู้พัฒนาเพื่อให้ได้มาตรฐานที่ดี

3.2 การยึดมั่นในข้อตกลง (Commitment) ยึดมั่นกับเป้าหมายของ
กลุ่มและองค์การ

3.3 มีความคิดริเริ่ม (Initiative) พร้อมทั้งจะทำตามโอกาสที่
เหมาะสม

3.4 การมองโลกในแง่ดี (Optimism) เพียรพยายามสู่เป้าหมาย แม้
จะมีอุปสรรคหรือพ่ายแพ้

ส่วนที่ 2 ความสามารถทางสังคม (Social Competence) เป็นการ
สร้างและรักษาความสัมพันธ์กับผู้อื่น มี 2 ด้าน คือ

1. การเอาใจเขามาใส่ใจเรา (Empathy) รู้ถึงความรู้สึก ความต้องการ
ความห่วงใยของผู้อื่น มี 5 องค์ประกอบ คือ

1.1 การเข้าใจผู้อื่น (Understanding Others) รู้ถึงความรู้สึก การรับรู้
ข้อกังวลใจของผู้อื่น

1.2 การพัฒนาผู้อื่น (Developing Competence) รู้ถึงความต้องการ
ที่จะพัฒนาส่งเสริมผู้อื่น

1.3 การมีจิตมุ่งบริการ (Service Orientation) คาดหมาย รับรู้
ตอบสนองผู้รับบริการ

1.4 การพิจารณาทางเลือกที่หลากหลาย (Leveraging diversity)
เล็งเห็นโอกาสที่เป็นไปได้

1.5 การตระหนักรู้อารมณ์ของกลุ่ม (Political awareness) อ่าน
อารมณ์และพลังสัมพันธ์ได้

2. การมีทักษะทางสังคม (Social skill) คล่องแคล่วในการจูงใจให้เกิดการ
ตอบสนองที่พึงประสงค์ในผู้อื่น มี 8 องค์ประกอบ ได้แก่

2.1 มีอำนาจโน้มน้าวผู้อื่น (Influence) มีกลวิธีโน้มน้าวผู้อื่นได้อย่างมี
ประสิทธิภาพ

2.2 การสื่อความหมาย (Communication) ฟังและฟังการได้อย่าง
เปิดเผยชัดเจน

2.3 การจัดการกับความขัดแย้ง (Conflict management) เจรจาแก้ไข
ความไม่ลงรอยกัน

2.4 มีความเป็นผู้นำ (Leadership) ผลักดันและแนะนำบุคคลและกลุ่มได้

2.5 การกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลง (Change catalyst) ริเริ่ม
จัดการกับความเปลี่ยนแปลง

2.6 การสร้างสายสัมพันธ์ (Building bonds) รักษาสิ่งที่เป็นประโยชน์
ต่อสัมพันธ์ภาพ

3. สามารถเผยแพร่วิสัยทัศน์ของตนให้สมาชิกในองค์กรเข้าใจและ
คล้อยตาม

4. มีการวางแผนเพื่อปฏิบัติตามวิสัยทัศน์

5. ลงมือปฏิบัติจริง ตามที่ได้วางแผนไว้โดยอาศัยความรู้

ความสามารถทางการบริหาร

สจิวรณ ทรรพวสุ (2540 : 160) ได้สรุปความคิดเห็นเกี่ยวกับแรงจูงใจของอาจารย์ต่อการทำวิจัยของผู้บริหารระดับนโยบาย ระดับส่งเสริมและประสานงานและระดับปฏิบัติเกี่ยวกับปัจจัยต่าง ๆ และสภาพการทำวิจัยทางด้านการศึกษา จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารมีความเห็นว่า หากจะทำให้อาจารย์มีความพึงพอใจที่จะทำวิจัยนั้นจะต้องจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการทำวิจัยในแต่ละโครงการให้มีจำนวนเพียงพอ รวมทั้งแสวงหาแหล่งเงินทุนอุดหนุนการวิจัยจากภายนอกมาสนับสนุนการวิจัย เพื่ออาจารย์จะได้มีโอกาสทำการวิจัยอย่างทั่วถึง ให้กำลังใจ ยกย่องและชมเชยอาจารย์ผู้ทำวิจัยได้ประสบผลสำเร็จในรูปแบบต่าง ๆ อาทิ เช่น ประกาศเกียรติคุณยกย่องในเอกสารข่าวประชาสัมพันธ์ ประกาศยกย่องชมเชยในที่ประชุม จัดทำโล่เกียรติยศมอบให้ นอกจากนี้การทำผลงานวิจัยควรเป็นส่วนหนึ่งที่น่ามาใช้ประกอบการพิจารณาความดี ความชอบของอาจารย์ด้วย

แมคคอนเนล (Mc Connell, 1992 : 2536-A) ได้ศึกษาผู้นำที่มีวิสัยทัศน์และผู้นำแบบจัดการในผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาพบว่า โรงเรียนที่มีผลการปฏิบัติงานอยู่ในระดับสูง ผู้บริหารโรงเรียนจะเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์

1.2.2.2 การส่งเสริมสนับสนุนของผู้บริหาร

บทบาทของผู้บริหารที่มีต่อการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน ควรปฏิบัติ
ใน 5 ด้าน ดังนี้ (วิรุพพร แก้วกล้า, 2545 : 28 - 34)

1. การส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จของการวิจัยในชั้นเรียน
2. การมีความรับผิดชอบต่อครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน
3. การให้ความสำคัญกับการวิจัยในชั้นเรียน
4. การให้การยอมรับนับถือครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน
5. การส่งเสริมความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงานของครู

ผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน

1. การส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จงานงานวิจัยในชั้นเรียน

พัททยา สายหูและคนอื่น ๆ (2526 : 54) ได้ให้ความเห็นว่า ในการบริหารที่จะนำไปสู่ความสำเร็จของงานวิจัยในโรงเรียน ย่อมอยู่ที่ความต้องการของผู้บริหารที่จะเป็นผู้กำหนดนโยบายหรือ คำสั่งที่ชัดเจน มีการจัดกำลังบุคลากร งบประมาณและวัสดุส่งเสริมการวิจัยที่เหมาะสม

บัญชา อึ้งสกุล (2539 : 31 - 39) ให้ความเห็นว่า ผู้บริหารเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญต่อการส่งเสริมสนับสนุนครูผู้สอนในโรงเรียนให้มีกำลังใจและสามารถทำงานวิจัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ การบริหารที่นำไปสู่ความสำเร็จ ผู้บริหารควรส่งเสริมให้มีนโยบายและแผนปฏิบัติงานวิจัยในชั้นเรียนที่ชัดเจน สนับสนุนด้านงบประมาณ จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการทำวิจัย จัดหาอุปกรณ์ประกอบการวิจัย เช่น เอกสาร ตำรา หรือสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ สนับสนุนครูแต่ละคนให้มีโอกาสได้ใช้ความรู้ ความสามารถอย่างเต็มที่ และติดตามผลการปฏิบัติงานวิจัยของครูเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง

เอกชัย กี่สุขพันธ์ (2538 : 56) ให้ความเห็นว่า การที่ผู้บริหารจะบริหารให้เกิดความสำเร็จตามเป้าหมายขององค์การ ผู้บริหารต้องคำนึงถึงหลักในการจูงใจ โดยพิจารณาว่า

1) ได้สร้างให้ลูกน้องหรือผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความรูสึกว่างานที่ปฏิบัติหน้านั้นน่าสนใจ ท้าทายความสามารถและอยากทำงานเพิ่มขึ้นหรือยัง

2) ผู้ใต้บังคับบัญชารู้หรือไม่ว่าผู้บริหารคาดหวังอะไรจากเขาในการปฏิบัติงานและเขาต้องทำอะไรเพื่อให้ถึงมาตรฐานขององค์การที่กำหนดไว้

2. การมีความรับผิดชอบต่อครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน

กิติ ดัยคานนท์ (2532 : 60) ได้กล่าวสรุปไว้ว่า ผู้บริหารที่เป็นนักพัฒนามักใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่กับผู้ใต้บังคับบัญชาและมอบหมายให้ผู้ใต้บังคับบัญชารับผิดชอบงานใหม่ ๆ กระตุ้นให้เขาเป็นตัวของตัวเอง ขยันและมีความคิดสร้างสรรค์

เอกชัย กี่สุขพันธ์ (2538 : 27 - 28) ให้ความเห็นว่า ผู้บริหารควรมีความรับผิดชอบต่อผู้ใต้บังคับบัญชา ซึ่งได้แก่ การมอบหมายงานและให้โอกาสแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาในการพัฒนาทักษะความสามารถในการทำงาน การสอนงาน การนิเทศงาน หมายถึง การให้ความช่วยเหลือ แนะนำในการปฏิบัติแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา การควบคุมงาน และการให้คำปรึกษา เป็นต้น

เสนาะ ดิยาวี (2543 : 3) ให้ความเห็นว่า ความรับผิดชอบของผู้บริหาร ก็คือ การทำให้องค์การบรรลุเป้าหมาย ผู้บริหารจะต้องใช้ทรัพยากรบุคคลและทรัพยากรวัตถุให้ได้ผลงานสูงสุดและขณะเดียวกันต้องสร้างความพึงพอใจให้กับคนที่ปฏิบัติงานในองค์การด้วย

3. การให้ความสำคัญกับการวิจัยในโรงเรียน

บัญชา อึ้งสกุล (2539 : 31 - 39) ให้ความเห็นว่า การให้ความสำคัญกับงานวิจัยในชั้นเรียน เป็นการมองเห็นคุณประโยชน์ของงานวิจัยที่เกิดขึ้นในสถานศึกษา ซึ่งผู้บริหารจะต้องกระตุ้นให้ครูเห็นความสำคัญของการวิจัย เพื่อแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ สนับสนุนครูให้ได้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม จัดการอบรมสัมมนาเพื่อพัฒนาความรู้ทางด้านการวิจัย

แก่ครู ส่งเสริมครูให้นำผลการวิจัยไปใช้ และปฏิบัติงานด้วยกระบวนการทางการวิจัยอยู่เสมอ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอน

กรมวิชาการ (2542 : 14) ให้ความเห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ควรให้ความสำคัญในการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน ดังนี้

1. การกระตุ้นให้ครูพัฒนาการเรียนการสอนโดยใช้การวิจัยเป็น พื้นฐาน

2. การส่งเสริมให้ครูค้นหาคำความรู้ใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการ เรียนการสอน เช่น การศึกษาเอกสารทางวิชาการ การสนทนากับผู้รู้ ฯลฯ

3. จัดให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการทางการวิจัยในชั้นเรียนอย่าง ต่อเนื่อง

4. เชิญวิทยากรมาให้ความรู้เรื่องการวิจัยในชั้นเรียนแก่ครู

5. นำผลไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน

4. การให้การยอมรับนับถือครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน

เฮริชเบิร์ก (Herzberg, 1959 : 114) ได้ระบุว่า การให้การยอมรับ นับถือเป็นปัจจัยจูงใจที่กระตุ้นมนุษย์จากสถานะที่เป็นกลางให้ไปอยู่สถานะที่อยากทำงาน ซึ่ง จะทำให้คนเกิดความรู้สึก ดังนี้

1. งานที่ทำนั้นเป็นสิ่งที่น่าสนใจ ไม่น่าเบื่อหน่าย เป็นสิ่งท้าทาย และต้องใช้ความพยายามอย่างเต็มที่

2. มีอิสระที่จะทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย และสามารถใช้ ความคิดริเริ่มของตนเองได้อย่างเต็มที่

3. มีส่วนร่วมในการทำงานให้ประสบผลสำเร็จบรรลุวัตถุประสงค์ และเป้าหมายของกลุ่มหรือหน่วยงาน

4. ได้รับการยอมรับนับถืออย่างจริงจังในผลสำเร็จของงานที่ทำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากผู้บังคับบัญชา

5. การทำงานนั้นทำให้ผู้ทำเกิดการพัฒนาตนเอง ได้รับความรู้ ทักษะประสบการณ์เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ

บัญชา อึ้งสกุล (2539 : 31 – 39) ให้ความเห็นว่า การให้การ ยอมรับนับถือครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน เป็นการให้เกิดการยกย่องครูที่มีความรู้ ความสามารถในด้านการวิจัย เพื่อให้ครูเกิดความภาคภูมิใจในผลงานวิจัยของตนเอง มีความ รับผิดชอบและสามารถทำงานวิจัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ การให้การยอมรับนับถือเป็นปัจจัย จูงใจที่กระตุ้นมนุษย์จากสถานะที่เป็นกลางให้ไปอยู่สถานะที่อยากทำงาน ผู้บริหารจะต้องทำให้ แต่ละบุคคลมีความรู้สึกว่าคุณเป็นที่ยอมรับนับถือ และได้รับการสนับสนุนในความสำเร็จของคุณ โดยให้การยกย่อง ชมเชย รับฟังความคิดเห็นและยอมรับความสามารถของครูผู้ทำวิจัย จัดให้

สรุปได้ว่า การเปลี่ยนแปลงของโลกและสังคมทางด้านข้อมูล ข่าวสาร เทคโนโลยีการสื่อสาร บุคลากรที่ปฏิบัติงานอยู่ในองค์กร จึงจำเป็นต้องพัฒนางานให้ก้าวทันกับการเปลี่ยนแปลงเพื่อประโยชน์ขององค์กรและบุคลากร

วิธีการพัฒนาบุคลากร

ทิตพล วัฒนประดิษฐ์ (2525 : 317) ได้เสนอวิธีการพัฒนาบุคลากรไว้ 5 วิธีด้วยกัน คือ การฝึกอบรม การสอนงาน ส่งไปศึกษาดูงาน มอบอำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติงานและให้รักษาการแทน

พนัส หันนาคินทร์ (2526 : 139 - 151) ได้เสนอกิจกรรมในการพัฒนาบุคลากรไว้อย่างกว้าง ๆ เป็นสองประเภท คือ กิจกรรมที่บุคลากรอาจทำตามลำพังได้แก่ การอ่านหรือการแสวงหาความรู้ด้วยวิธีอื่น การค้นคว้าหรือการศึกษาทางด้านวิชาชีพและวิชาการ รวมทั้งการเขียนตำรา การหมุนเวียนตำแหน่ง การทดลองและการวิจัย การไปสังเกตการสอนหรือทำงานในโรงเรียนอื่น การเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน การมีส่วนร่วมในการบริหารงานโรงเรียน การลาหยุดเพื่อศึกษาต่อทั้งในประเทศและต่างประเทศ การติดตามความเจริญของตนเอง กิจกรรมส่งเสริมครูประจำการที่จัดเป็นหมู่คณะ ได้แก่ การบรรยายหรืออภิปรายโดยวิทยากร การสัมมนา การประชุม ปรีกษาหารือ การอภิปรายกลุ่ม การประชุมเชิงปฏิบัติการ การจัดครูในรูปกรรมการการสาธิตการนิเทศ

เอกชัย กี่สุขพันธ์ (2527 : 127 - 131) ได้กล่าวถึงวิธีการพัฒนาบุคลากรระหว่างปฏิบัติงานไว้ดังนี้ คือ การฝึกอบรม การฝึกงาน การลาศึกษาต่อ การนิเทศงาน การปฐมนิเทศ และการดูงาน

นวลศรี บุญรักษ์ (2542 : 19) ได้ให้ความเห็นว่า วิธีการพัฒนาบุคลากรต่าง ๆ เหล่านี้ แตกต่างกันไปตามเกณฑ์ที่นักวิชาการแต่ละคนจัดแบ่งเอาไว้ แต่ในการวิจัย การศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาบุคลากรของข้าราชการครู โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพังงา เป้าหมายสำคัญอยู่ที่ข้าราชการครูซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบพัฒนาหรือพัฒนากิจกรรมด้วยตนเอง จึงจัดแบ่งการพัฒนาบุคลากรออกเป็นสองลักษณะ คือ การไปร่วมกิจกรรมการพัฒนาบุคลากร ที่มีบุคคลหรือหน่วยงานจัดขึ้น ซึ่งจะเรียกรวมกันว่า การฝึกอบรม เช่น การประชุมเชิงปฏิบัติการ การสัมมนา การอบรมระยะสั้น การฝึกอบรมระหว่างทำงาน ฯลฯ ซึ่งผลการวิจัยของบุคคลและหน่วยงานต่าง ๆ พบว่า เป็นวิธีการพัฒนาบุคลากรที่ครูต้องการให้จัดมากที่สุด (สกล รุ่งโรจน์, 2530 : บทคัดย่อ ; สมศักดิ์ คงเที่ยง, 2531 : บทคัดย่อ ; มะลิ คงสกุล, 2533 : บทคัดย่อ ; ชนิษฐา มุดดาหาริช, 2538 : บทคัดย่อ)

จากเอกสารที่เกี่ยวข้องดังที่ได้กล่าวมาสรุปได้ว่า การวิจัยในชั้นเรียน หมายถึงการพัฒนาทางเลือกในการแก้ปัญหาหรือพัฒนาคุณภาพได้อย่างเหมาะสม เกิด

ประสิทธิผลมีประสิทธิภาพสูงสุดในชั้นเรียน เพราะไม่เพียงแต่เป็นกระบวนการค้นหาคำตอบ อย่างเป็นระบบเท่านั้น แต่ยังเน้นที่การแก้ปัญหาในชั้นเรียนอีกด้วย การวิจัยในชั้นเรียนจึงไม่ใช่สิ่ง ที่ยากเกินความสามารถของครูทุกคนสามารถทำได้ถ้ามีความมุ่งมั่นที่จะทำนอกจากนี้การวิจัย ในชั้นเรียนยังมีประโยชน์สำหรับผู้บริหารและครูผู้สอนในการนำผลที่ได้จากการทำการวิจัยไป พัฒนาปรับปรุงวิธีการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นอันจะส่งผลดีต่อผู้เรียนให้ได้รับการ พัฒนาอย่างสมบูรณ์เต็มตามศักยภาพของผู้เรียน

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

มีผู้เสนอแนวคิดไว้หลากหลาย ดังนี้

พรเพ็ญ ปฏิสัมพันธ์ (2532 : 46) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการวิจัยของ อาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตประสานมิตรพบว่า ปัจจัยทั้ง 10 ปัจจัย คือ ปัจจัยกระตุ้น ประกอบด้วย ความสำเร็จของงาน การได้รับความยอมรับนับถือ ลักษณะของงาน ความรับผิดชอบและความก้าวหน้าในตำแหน่งการงาน ปัจจัยค้ำจุนประกอบด้วย นโยบายการบริหาร การปกครองบังคับบัญชา ความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน สภาพการทำงานและเงินที่ได้รับ ตามทฤษฎีการจูงใจของเฮิร์ซเบิร์กสามารถทำนายการทำหรือไม่ทำการวิจัยของอาจารย์ มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตรได้ถูกต้อง ร้อยละ 71.16

พีรพัฒน์ วงษ์พรม (2533 : 122) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพการทำวิจัยใน ชั้นเรียนของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 10 ผลการวิจัยพบว่า ครูในโรงเรียนประถมศึกษามีการแก้ปัญหาในชั้นเรียน โดยวิธีการทำวิจัย ร้อยละ 38.90 และเรื่องที่ทำวิจัยส่วนมากเป็นหัวข้อเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน ในการทำวิจัยชั้นเรียน ครูที่ทำวิจัยส่วนมากกำหนดปัญหามาจาก ประสบการณ์การจัดการเรียนการสอน และให้ความสำคัญแก่การวางแผนในการเก็บ รวบรวมข้อมูล รูปแบบการวิจัยที่นิยมใช้ คือ การวิจัยเชิงสำรวจ แหล่งวิทยาการที่ใช้ศึกษา คือ ตำรา เอกสาร วารสาร ผู้ให้คำปรึกษาในการวิจัย คือ เพื่อนครู เครื่องมือที่ใช้มาก คือ แบบ สังเกตและบันทึกที่สร้างโดยผู้วิจัยเอง ประชากรที่ใช้คือ นักเรียน ค่าสถิติที่ใช้คือ ร้อยละ ครู ผู้ทำวิจัยส่วนใหญ่บันทึกผลการวิจัย งบประมาณที่ใช้คือ งบประมาณส่วนตัว ช่วงเวลาที่ใช้ทำ วิจัย คือ เวลาที่ว่างจากการสอน ผลการวิจัยที่ได้นำไปใช้แก้ปัญหาและสามารถใช้แก้ปัญหาได้ ในระดับพอใช้ ผลการวิจัยมีการเผยแพร่เป็นส่วนน้อย ปัญหาและอุปสรรคในการทำวิจัย ชั้นเรียนของครู ทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยปัญหาด้านงบประมาณ และเวลาในการ ทำวิจัยเป็นปัญหาในระดับมาก ครูมีความต้องการความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ในระดับมาก โดยต้องการให้มีแหล่งความรู้ในระดับอำเภอที่รวบรวมเอกสาร ตำราเกี่ยวกับการวิจัยในระดับ มากที่สุด ครูผู้สอนและครูวิชาการโรงเรียนมีปัญหาและอุปสรรคในการทำวิจัยในชั้นเรียน

ไม่แตกต่างกันทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านการจัดสรรงบประมาณในการทำวิจัยส่วนมาก ต้องการให้จัดสรรงบประมาณให้แก่ครูโดยตรงไม่ควรผ่านทางโรงเรียน

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2536 : 6) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพการวิจัยทางการศึกษาในประเทศพบว่า ปัจจัยที่ส่งเสริมให้ทำวิจัย นักวิจัยในหน่วยงานมีความคิดเห็นแตกต่างกันในเรื่องแรงจูงใจในการทำวิจัย กล่าวคือ นักวิจัยในหน่วยงานส่วนกลางเห็นว่า ปัจจัยที่ส่งเสริมให้ทำวิจัยจะขึ้นอยู่กับผู้บริหารของหน่วยงานที่จะให้ความสนใจและให้การสนับสนุน มีทุนทำวิจัยเพียงพอ มีอิสระในการทำงานมีข้อมูลพื้นฐานที่ทันสมัย และตัวนักวิจัยเองต้องมีใจรักที่จะทำงานวิชาการ ส่วนนักวิจัยในหน่วยงานส่วนภูมิภาคเห็นว่า ปัจจัยที่ส่งเสริมให้ทำวิจัย ได้แก่ ต้องการชื่อเสียงเพื่อสถานภาพทางสังคม และมีความอยากรู้อยากเห็นในประเด็นที่น่าสนใจ ส่วนนักวิจัยในหน่วยงานสถาบันอุดมศึกษาเห็นว่า ปัจจัยที่ส่งเสริมให้ทำวิจัยได้แก่ การทำวิจัยจะเป็นการเสริมงานประจำที่ทำอยู่แล้ว ปัจจัยรองลงไปคือ ผู้บริหารสนใจรับรู้และให้การสนับสนุนและตัวนักวิจัยเองจะต้องมีความอยากรู้อยากเห็นประเด็นที่จะศึกษาวิจัยและมีใจรักที่จะทำงานวิชาการ

วินัย ศิริรินทร์ (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยจูงใจในการทำผลงานทางวิชาการของข้าราชการครูในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก ซึ่งปัจจัยจูงใจ ดังกล่าวเป็นไปตามทฤษฎีแรงจูงใจของเฮิร์ชเบิร์ก 10 ด้าน ได้แก่ ความสำเร็จของงานการยอมรับนับถือ ลักษณะของงานที่ปฏิบัติ ความรับผิดชอบ ความก้าวหน้า นโยบายและการบริหาร ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในหน่วยงาน ความมั่นคงในการทำงาน สภาพแวดล้อมในการทำงานและรายได้พบว่า ด้านความก้าวหน้าในงาน ด้านลักษณะของงานที่ปฏิบัติและด้านความมั่นคงในการทำงานอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการได้รับการยอมรับนับถือ ด้านความสำเร็จในการทำงาน ด้านความรับผิดชอบและการบริหารและด้านรายได้อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในหน่วยงานอยู่ในระดับน้อย

กรรณิกา วิจิตรและคณะ (2545 : 125) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การทำวิจัยในชั้นเรียนของครูในสหวิทยาเขตอินทนนท์ จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า โรงเรียนสหวิทยาเขตอินทนนท์ทุกโรงเรียนมีนโยบายให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียนและมีคณะกรรมการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน ซึ่งมีหน้าที่จัดกิจกรรมพัฒนาครูให้มีความรู้เกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียน จัดหาเอกสารสารสนเทศ วัสดุ อุปกรณ์ สร้างแรงจูงใจ นิเทศ กำกับติดตามและนำผลการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูไปเผยแพร่ปัญหาที่ครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน พบในระหว่างทำวิจัยในชั้นเรียนคือไม่เข้าใจกระบวนการที่ถูกต้องของการทำวิจัยในชั้นเรียน เกิดความกังวลในการทำวิจัยในชั้นเรียนและเข้ารับการฝึกอบรมแต่ละแห่งได้รับความรู้ที่แตกต่างกัน ส่วนสาเหตุที่ครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนและผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ไม่สามารถทำความเข้าใจในกระบวนการเนื้อหาวิชาที่เรียนมีความรู้เฉพาะในหนังสือ ขาดทักษะในการใช้อุปกรณ์เสริมทักษะการเรียน ครูต้องแสวงหาแนวทางที่เหมาะสมกับผู้เรียน พัฒนา

ผลงานทางวิชาการ ส่งเสริมวิชาชีพครู สำหรับสาเหตุที่ครูผู้ไม่ทำวิจัยในชั้นเรียนไม่ทำวิจัยในชั้นเรียน คือ มีความรู้เกี่ยวกับการทำวิจัยในระดับปานกลาง ไม่มีประสบการณ์ในการทำวิจัยในชั้นเรียน ไม่มีเวลาในการทำวิจัยในชั้นเรียนและไม่ได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณในการทำวิจัยในชั้นเรียน ประโยชน์ที่จะได้รับจากการทำวิจัยในชั้นเรียน ครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียนเห็นว่าการทำวิจัยในชั้นเรียนจะเป็นประโยชน์ในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมากที่สุด รองลงมาด้านผู้เรียน ด้านสถานศึกษาและด้านครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน ส่วนประโยชน์ที่ครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียนได้รับจริง คือ ครูสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน พัฒนาความรู้ให้ตนเองนำผลการวิจัยในชั้นเรียนเป็นผลงานทางวิชาการ เผยแพร่แก่ครูในสหวิทยาเขตอินทนนท์และผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ด้านการเรียนที่ดีขึ้น ปรับพฤติกรรมกรรมการเรียนรู้ เกิดความตั้งใจ สนใจ สามารถเรียนรู้รวดเร็วขึ้น สำหรับครูผู้ไม่ทำวิจัยในชั้นเรียนเห็นว่าการทำวิจัยในชั้นเรียน จะเป็นประโยชน์ในด้านสถานศึกษามากที่สุด รองลงมาด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้านผู้เรียนและด้านครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียนคณะผู้ศึกษามีความเห็นว่าการทำวิจัยในชั้นเรียนในสหวิทยาเขตอินทนนท์ ส่วนใหญ่ได้มีการปฏิบัติตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการในการจัดการเรียนการสอนที่พัฒนาผู้เรียนด้วยการสอนและการวิจัยควบคู่กันไป ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (2542 : 16) มาตรา 24(5) และ มาตรา 30 คือ ให้สถานศึกษาพัฒนา กระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพรวมทั้งส่งเสริมให้ครูผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา

งานวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล

จากการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อการทำวิจัยในชั้นเรียน ซึ่งได้แก่ ปัจจัยด้านประสบการณ์การทำงาน วุฒิการศึกษา ความรู้ ความเข้าใจด้านการวิจัยในชั้นเรียน เจตคติต่อการทำวิจัยในชั้นเรียนและความฉลาดทางอารมณ์ (ด้านการตั้งใจให้บรรลุเป้าหมาย) มีดังนี้

ซึ่งอารมณ์ ภระพฤติ (2533 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพและความต้องการทำวิจัยของครูอาจารย์วิทยาลัยครูสวนดุสิต ผลการวิจัยพบว่า สาเหตุที่อาจารย์ไม่ต้องการทำวิจัย เพราะไม่มีเวลา ขาดความรู้และประสบการณ์ในการทำวิจัย ไม่มีทุนอุดหนุนการวิจัย และเหตุผลที่อาจารย์ควรทำวิจัย เพราะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน และสนับสนุนความก้าวหน้าทางวิชาการ องค์ประกอบการทำวิจัยที่อาจารย์ต้องการมากที่สุดคือ เวลาในการทำวิจัย ข้อค้นพบจากการวิจัย คือ ไม่มีเวลา เนื่องจากภาระงานสอนมาก สาเหตุรองลงมาคือ ครูไม่มีความรู้และประสบการณ์ในการวิจัยเพียงพอ รวมทั้งไม่เห็นประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

เยาวภา เจริญบุญ (2538 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาองค์ประกอบที่สัมพันธ์กับการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบที่สัมพันธ์กับการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ที่มีวุฒิปริญญาโท กลุ่มตัวอย่างของการวิจัยได้แก่ ครูผู้สอนวุฒิปริญญาโทที่เคยทำวิจัยในชั้นเรียนหลังจากจบการศึกษา จำนวน 52 คน และครูผู้สอนวุฒิปริญญาโทที่ไม่เคยทำวิจัยหลังจากจบการศึกษา จำนวน 52 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. สภาพที่เอื้อต่อการทำวิจัยในชั้นเรียน ได้แก่ ภาวะอื่น ๆ นอกเหนือจากการสอนเป็นตัวอย่างที่มีความสัมพันธ์กับการทำวิจัยในชั้นเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. สาเหตุสำคัญที่ทำให้ครูผู้สอนทำวิจัยในชั้นเรียน ได้แก่ ความต้องการในการหาวิธีสอนที่จะทำให้ให้นักเรียนสนใจและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นเพื่อแก้ปัญหา และช่วยเหลือนักเรียนในเรื่องเกี่ยวกับการเรียน เพื่อทำผลงานอาจารย์ 3 การให้การสนับสนุนของผู้บริหารในการทำวิจัยในชั้นเรียน และเพื่อนครูให้ความร่วมมือในการทำวิจัยในชั้นเรียน

อารีย์ เมธากาศย์ (2539 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การทำนายเจตนาต่อการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา เจตคติและการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงต่อการทำวิจัยในชั้นเรียน ไปทำนายเจตนาต่อการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ตามแนวทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล กลุ่มตัวอย่างเป็นครูประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 800 คน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

เจตคติทางตรง มีความสัมพันธ์ทางบวกกับเจตคติทางอ้อมของครูต่อการทำวิจัยในชั้นเรียน เท่ากับ 0.58 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงทางตรงมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงทางอ้อมของครูต่อการทำวิจัยในชั้นเรียน เท่ากับ .69 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 การทำนายเจตนาของครู ด้วยตัวแปรเจตคติทางอ้อมและการคล้อยตามของกลุ่มอ้างอิงทางอ้อม ได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ .245 และมีประสิทธิภาพในการทำนายเท่ากับร้อยละ 6 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 การทำนายเจตนาของครูด้วยตัวแปรเจตคติทางอ้อม และการคล้อยตามของกลุ่มอ้างอิงทางอ้อม การมีประสบการณ์การอบรมวิจัย การมีพื้นฐานวิชาเกี่ยวกับการวิจัย และการมีประสบการณ์การทำวิจัยทางอ้อม ได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ .380 และมีประสิทธิภาพในการทำนายเท่ากับร้อยละ 15 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

กลุ่มครูที่มีเจตนาจะทำวิจัยในชั้นเรียน มีความเชื่อเกี่ยวกับผลของการกระทำ การประเมินผลของการกระทำ ความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิง และแรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงต่อการทำวิจัยในชั้นเรียนมากกว่า กลุ่มครูที่ไม่มีเจตนาจะไม่ทำวิจัยในชั้นเรียน อย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 การทำนายเจตนาของครู ด้วยตัวแปรเจตคติทางอ้อมและการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงทางอ้อม การมีประสบการณ์ การอบรมวิจัย การมีพื้นฐานวิชาที่เกี่ยวกับการวิจัย และการมีประสบการณ์การอบรมวิจัย การมีพื้นฐานวิชาที่เกี่ยวกับการวิจัย และการมีประสบการณ์การวิจัยได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ .380 และมีประสิทธิภาพในการทำนายเท่ากับร้อยละ 15 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กลุ่มครูที่มีเจตนาจะทำวิจัยในชั้นเรียนมีความเชื่อเกี่ยวกับผลของการกระทำ การประเมินผลของการกระทำ ความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิง และแรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงต่อการทำวิจัยในชั้นเรียนมากกว่ากลุ่มครูที่มีเจตนาจะไม่ทำวิจัยในชั้นเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สายศิลป์ สายิน (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยที่เอื้อต่อการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดหนองบัวลำภู ผลการวิจัยมีดังนี้ คือ ปัจจัยที่เอื้อต่อการทำวิจัยในชั้นเรียน เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย คือ วัสดุอุปกรณ์และแหล่งวิชาการ บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย ทักษะการทำวิจัย งบประมาณ คุณสมบัติผู้วิจัย และความรู้เกี่ยวกับการวิจัย และสภาพการทำวิจัยอยู่ในระดับปานกลาง

มนสิข สิทธิสมบูรณ์ (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพและรูปแบบการทำวิจัยในชั้นเรียน พบว่า สภาพและรูปแบบการทำวิจัยในชั้นเรียนตามความคิดเห็นของครูอาจารย์ ในเขตพิษณุโลก คือ ระดับความรู้ ความเข้าใจในการทำวิจัยในชั้นเรียน โดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางส่วนความต้องการในการเรียนรู้โดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมากสำหรับผลการเปรียบเทียบระดับความรู้ ความเข้าใจกับระดับความต้องการในการเรียนรู้การทำวิจัยในชั้นเรียนของกลุ่มครู อาจารย์พบว่า โดยรวมเฉลี่ย มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

งานวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยด้านการบริหารงาน

จากการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยด้านการบริหารงานที่ส่งผลต่อการทำวิจัยในชั้นเรียน ซึ่งได้แก่ วิสัยทัศน์ของผู้บริหาร การส่งเสริมสนับสนุนของผู้บริหาร และการพัฒนาบุคลากร มีดังนี้

บัญญัติ อึ้งสกุล (2537 : 92) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนมัธยม ศึกษาที่มีต่อการส่งเสริมการวิจัยในโรงเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 12 ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาทต่อการส่งเสริมการวิจัยในโรงเรียนโดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง หากเรียงลำดับการส่งเสริมการวิจัยในโรงเรียนจะได้ดังต่อไปนี้ คือ ด้านการส่งเสริมความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงานของครูผู้ทำวิจัยในโรงเรียน ด้านการให้ความสำคัญกับการวิจัยในโรงเรียน ด้านการมีความรับผิดชอบต่อครูผู้ทำวิจัยในโรงเรียน ด้านการให้การยอมรับนับถือครูผู้ทำวิจัยในโรงเรียน และด้านการส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จของงานวิจัยในโรงเรียน

ศุภโชค ปิยะสัดน์ (2537 : 75) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการทำวิจัยของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ โดยศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมการทำวิจัยในโรงเรียนประถมศึกษาว่า

1) ปัจจัยด้านตัวครูผู้วิจัยพบว่า ปัจจัยด้านองค์ประกอบได้แก่ การเป็นผู้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีความเป็นนักวิชาการ มีแรงจูงใจจากเกียรติยศชื่อเสียงและการเลื่อนขั้นเงินเดือน เห็นคุณค่าและประโยชน์ของการวิจัยมีความรู้ในระเบียบและวิธีวิจัย มีความพร้อมทางสภาพความเป็นอยู่และงานที่ปฏิบัติและเป็นผู้มีความพร้อมในด้านสุขภาพร่างกาย

2) ปัจจัยด้านองค์ประกอบพื้นฐานด้านในการทำวิจัย ได้แก่ องค์ประกอบด้านเงินทุนในการทำวิจัย ที่ปรึกษา แหล่งค้นคว้าข้อมูลเอกสารและคุณสมบัติตามระเบียบของทางราชการ

3) ปัจจัยด้านโครงสร้างและระบบบริหาร ได้แก่ การได้รับการส่งเสริมจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สำนักงานประถม ศึกษาอำเภอ และการส่งเสริมจากทางโรงเรียนอย่างเหมาะสม

4) ปัจจัยด้านบริบทของการทำวิจัย ได้แก่ การมีสภาพแวดล้อมทางวิชาการ การสนับสนุนจากผู้บริหาร ความร่วมมือจากเพื่อนร่วมงานและภาวะที่มีความต้องการใช้งานวิจัย

บุญมี ปะพะวะ (2541) อ้างอิงจาก วีรพล ฉลาดแย้ม, 2544 : 47) ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีต่อการส่งเสริมการวิจัยในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองบัวลำภู พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่งเสริมให้ครูทำวิจัยในโรงเรียนอยู่ในระดับ “ปานกลาง” แต่ส่งเสริมให้ครูมีตำแหน่งหน้าที่การงานก้าวหน้าอยู่ในระดับ “มาก”

ไตรภพ เงินแก้ว (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทของผู้บริหารที่มีต่อการส่งเสริมการทำวิจัยของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุโขทัย ซึ่งมี 5 ด้าน ได้แก่ การกำหนดนโยบายและวางแผนการทำวิจัยของครูในโรงเรียน การให้การยอมรับนับถือครูผู้ทำวิจัยในโรงเรียน การให้ความสำคัญการทำวิจัยของครูในโรงเรียน การมีความรับผิดชอบต่อครูผู้ทำวิจัยของครูในโรงเรียน และการส่งเสริมให้มีความก้าวหน้าในตำแหน่งของครูผู้ทำวิจัยในโรงเรียน โดยจำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการบริหารงานและขนาดโรงเรียนผลการ วิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาทต่อการส่งเสริมการทำวิจัยของครูในโรงเรียน โดยภาพรวมทุกด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

วีรพล ฉลาดแย้ม (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการการวิจัยในชั้นเรียน ของครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดหนองบัวลำภู พบว่า ครูประถมศึกษาจำนวน ร้อยละ 15.21 เท่านั้นที่เคยทำวิจัยในชั้นเรียน จำนวน

ร้อยละ 7.60 ทำวิจัย 1 เรื่อง และร้อยละ 16.14 ทำวิจัย 2 – 5 เรื่อง โรงเรียนประถมศึกษาให้การสนับสนุนการทำวิจัยอยู่ในระดับ “ปานกลาง” ครูประถมศึกษา มีความรู้และทักษะในการทำวิจัยอยู่ในระดับ “น้อย” แต่ครูประถมศึกษามีความเห็นว่า ตนมีคุณลักษณะของนักวิจัยอยู่ในระดับ “มาก” ปัญหาในการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูประถมศึกษา อยู่ในระดับ “มาก” ได้แก่ การขาดความรู้เกี่ยวกับหลักการวิจัย ขาดแหล่งค้นคว้าเกี่ยวกับการวิจัย ขาดงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ ขาดการสนับสนุนการวิจัยและขาดผู้เชี่ยวชาญให้คำปรึกษางานวิจัย เป็นต้น ความต้องการในการทำวิจัยในชั้นเรียน ของครูประถมศึกษา อยู่ในระดับ “มาก” ได้แก่ การสนับสนุนด้านงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ ผู้เชี่ยวชาญให้คำปรึกษาเกี่ยวกับงานวิจัย และแหล่งศึกษาค้นคว้างานวิจัย

วิรุพพร แก้วกล้า (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนตามทัศนะของผู้บริหารและอาจารย์ สังกัดกองวิทยาลัยอาชีวศึกษาระบบทวิภาค กลุ่มภาคเหนือตอนล่างซึ่งมี 5 ด้าน ได้แก่ การส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จของงานวิจัยในชั้นเรียน การมีความรับผิดชอบต่อครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน การให้ความสำคัญกับการวิจัยในชั้นเรียน การให้ความยอมรับนับถือครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียนและการส่งเสริมความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงานของครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียนโดยจำแนกตามตำแหน่งหน้าที่กลุ่มวิชาที่สอน วุฒิการศึกษาและประสบการณ์การทำงานผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารและอาจารย์มีทัศนะต่อบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

กล่าวโดยสรุป งานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวข้างต้น มีส่วนช่วยในการหาแนวทางเพื่อให้ทราบถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการวิจัยในชั้นเรียนในด้านต่าง ๆ เพื่อช่วยเหลือครูผู้สอนให้สามารถทำการวิจัยในชั้นเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการทำวิจัยในชั้นเรียนจะพบว่า ผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอนยังมีผลไม่สอดคล้องกัน ประกอบกับ ยังไม่มีผู้ศึกษาเกี่ยวกับการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทำการศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลต่อการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานครั้งนี้

กรอบแนวคิดในการทำวิจัย

